

Agenda

Betreft

Agenda Nationaal Beraad Digitale Overheid

Vergaderdatum en -tijd

18 mei 2015, 15.00-17.00 uur.

Locatie

CAOP, Lange Voorhout 13, Den Haag. Kees Barnhoornzaal

Contactpersoon

Hans van der Stelt

Hans.stelt@digicommissaris.nl

Tel.nr. [REDACTED]

Datum

07-05-2015

Kenmerk

2015-0000256645

Bijlagen

12

1. Opening en Mededelingen

2. Verslag

Vaststellen van het verslag van 7 april 2015.

Bijlage:

- 20150518.02.01 Conceptverslag Nationaal Beraad 7 april 2015

3. Financiën: bestedingsplannen

Vaststellen van de bestedingsplannen die zijn opgesteld per GDI cluster tbv het vrijgeven van het geld op de Aanvullende Post. De bestedingsplannen die gedekt zijn op de eigen begrotingen zijn ter informatie meegestuurd.

Bijlagen:

- 20150518.03.01 Beslisnotitie bestedingsplannen
- 20150518.03.1a Bestedingsplannen cluster Dienstverlening
- 20150518.03.1b Bestedingsplannen cluster Identificatie & Authenticatie
- 20150518.03.1c Bestedingsplannen cluster Interconnectiviteit
- 20150518.03.1d Bestedingsplannen cluster Gegevens
- 20150518.03.1e Bestedingsplan Bureau Digitale Overheid

4. Governance: uitwerking rollen en rolverdeling

Keuzes maken ten aanzien van verdeling politieke verantwoordelijkheid en opdrachtgeverschap. Vaststellen van de definitie van rollen. Kennisnemen van de rolverdeling tussen organisaties ten aanzien van de GDI-voorzieningen.

Bijlagen:

- 20150518.04.01 Beslisnotitie uitwerking rollen en rolverdeling
- 20150518.04.01a Definitie van rollen en doorvertaling governance

- *20150518.04.1b Rolverdeling*

5. Standaardisatie

Plaatsen van drie (nieuwe versies van) standaarden op de pas-toe-of-leg-uit-lijst van standaarden (hamerstuk) en het vaststellen van adoptieafspraken.

Bijlagen:

- *20150518.05.01 Aanbiedingsformulier*
- *20150518.05.02 Afspraken standaardisatie*
- *20150518.05.03 Plaatsen op de pas-toe-of-leg-uit-lijst (hamerstuk)*

6. Rondvraag

Beslisnotitie bestedingsplannen

Betreft

Bestedingsplannen GDI-voorzieningen

Aan: Leden van het Nationaal Beraad

Van: Digicommissaris

Contactpersoon

Daisy Geurts

daisy.geurts@digicommissaris.nl

Datum

18 mei 2015

Kenmerk

2015-0000267045

Bijlagen: 1

Samenvatting

Op 21 april 2015 heeft de Ministeriële Commissie Digitale Overheid de (financiële) sturing vastgesteld. Binnen deze sturing is het Nationaal Beraad verantwoordelijk voor het beoordelen van de bestedingsplannen voor het geheel van de voorzieningen uit de GDI en daarmee voor de vrijgave van de middelen uit de aanvullende post zoals die zijn vastgesteld in de Ministerraad van 6 maart 2015

De Digicommissaris heeft -conform het afgesproken proces en tijdsplan- aan de opdrachtgevers gevraagd om bestedingsplannen op te stellen, inclusief onderbouwing van de gevraagde bedragen. Vervolgens is aan de regieraden (per cluster van voorzieningen) gevraagd om de bestedingsplannen van een advies te voorzien.

Deze stap heeft geleid tot het verder verdiepen van de bestedingsplannen en het verbeteren van de kwaliteit van de onderbouwing door de opdrachtgevers. Tegelijkertijd ontbrak het aan voldoende tijd en gelegenheid om tot gedragen adviezen te komen voor het Nationaal Beraad van 18 mei.

Ter ondersteuning van de besluitvorming in het Nationaal Beraad over de vrijgave van de middelen, is door de Digicommissaris een feitelijk overzicht opgesteld van de per voorziening aangeleverde bestedingsplannen en bijbehorende onderbouwing. Dit leidt tot de volgende besispunten:

Het Nationaal Beraad besluit tot het:

- 1. beschikbaar stellen van de middelen uit de aanvullende post daar waar stukken volledig en onderbouwd zijn. Het betreft €67,6 mln. in 2015 en €59,4 mln. in 2016.**

- 2a. aanhouden van de middelen uit de aanvullende post daar waar bestedingsplannen onvolledig zijn dan wel (nog) niet zijn onderbouwd; en vrijgeven van deze middelen bij Juli-/Augustusbrief wanneer onderbouwing is aangeleverd. Dit betreft € 6 mln. in 2015 en € 32,9 mln. in 2016.**

Of:

- 2b. vrijgeven van de middelen voor 2015 en het nader onderbouwen van de middelen voor 2016 bij Juli-/Augustusbrief 2015, daar waar bestedingsplannen onvolledig dan wel (nog) niet onderbouwd zijn. Dit betreft € 6 mln. in 2015 en € 32,9 mln. in 2016.**

- 3. Behouden van de middelen die niet zijn aangevraagd dan wel dubbel zijn meegenomen (€ 6,7 mln. in 2015 en € 4,6 mln. in 2016) binnen de GDI; en te komen met een nader voorstel bij Juli-/Augustusbrief 2015 dan wel uiterlijk Najaarsnota 2015.**

Proces

Op 7 april 2015 heeft het Nationaal Beraad ingestemd met de uitwerking van de (financiële) sturing op de Generieke Digitale Infrastructuur, zoals opgenomen in de nota 'Verdieping financiële/operationele sturing GDI'¹.

Op 21 april 2015 heeft de Ministeriële Commissie Digitale Overheid ingestemd met de iets aangepaste versie van deze nota. Daarmee is een proces vastgelegd, waarin per voorziening door de opdrachtgever een bestedingsplan wordt opgesteld. Deze bestedingsplannen geven, binnen de vastgestelde kaders van de Ministerraad van 6 maart 2015, een uitwerking van het benodigde budget voor de desbetreffende voorziening.

Op basis van de bestedingsplannen en het advies van de regieraden beslist het Nationaal Beraad om de middelen opgenomen in de aanvullende post vrij te geven. De regieraden hebben hierin een adviserende rol naar het Nationaal Beraad, om zo de samenhang tussen de voorgenomen bestedingen op de verschillende voorzieningen te borgen, en om te borgen dat de bestedingen passen binnen de ambities en kaders van het Digiprogramma.

Met dit proces worden zowel inhoud als financiën per voorziening bij elkaar gebracht. Voor alle betrokken partijen in het Nationaal Beraad wordt daarmee inzichtelijk gemaakt op welke basis de besteding van de middelen uit de aanvullende post plaatsvindt.

Vrijdag 10 april 2015 heeft de Digicommissaris een uitvraag voor de bestedingsplannen verstuurd aan alle opdrachtgevers van de voorzieningen uit de GDI. Daar waar geen opdrachtgever (bekend) was, is de uitvraag gestuurd naar de coördinerend (beleids)verantwoordelijke partij. Met deze uitvraag is tevens gevraagd om onderbouwing van de bestedingsplannen, in de vorm van getekende opdrachtbrieven of offertes. Dit om de bestedingsplannen inhoudelijk te kunnen beoordelen.

Naar aanleiding van een aantal veelgestelde vragen is op 17 april 2015 extra toelichting gestuurd.

¹ http://www.digicommissaris.nl/files/Complete_set_NB_stukken_7_april.pdf

Daar waar onduidelijkheden waren of uit de aangeleverde stukken niet het benodigde inzicht over de besteding van de middelen kon worden afgeleid, is contact opgenomen met de opdrachtgever of de beleidsverantwoordelijke. Dat heeft in een aantal gevallen geleid tot het alsnog aanleveren van onderbouwende stukken.

Vanuit de Digicommissaris is op basis van de aangeleverde bestedingsplannen en de onderbouwing een conceptadvies opgesteld voor de verschillende regieraden. Dit conceptadvies is gebaseerd op de volgende criteria:

1. Benodigde stukken:
 - a. Is er een bestedingsplan ontvangen, waarin de kosten en de dekking voor de voorziening worden gespecificeerd volgens het aangeleverde format?
 - b. Zijn er documenten ontvangen waarmee de gespecificeerde kosten uit het bestedingsplan sluitend worden onderbouwd? Dit gaat bijvoorbeeld om opdrachtbrieven of offertes, maar ook verslagen van bestuurlijke overleggen waaruit de besluitvormingslijn kan worden afgeleid.
2. Inhoud:
 - a. Is het bedrag in het bestedingsplan gelijk aan het bedrag zoals vastgesteld in de Ministerraad van 6 maart 2015? Zo nee: wat is de reden en is er dekking voor het verschil?
 - b. Zijn de bedragen voor 2015 en 2016 volledig ingevuld (geen PM-posten e.d.)
 - c. Worden er met incidenteel geld geen structurele (ongedekte) kosten geïntroduceerd?

Ad 2:

- Aangezien het jaar 2015 al halverwege is en de inhoudelijke beoordeling van de voorzieningen al heeft plaatsgevonden bij opstellen van de begroting 2015, is er door de Digicommissaris voor gekozen de inhoudelijke toets voor het jaar 2015 en 2016 te beperken tot de voorzieningen die een beroep doen op de aanvullende post.

- Voor 2016 (voor de Voorjaarsnota 2016), 2017 en latere jaren (bij de Begrotingsvoorbereiding 2017) zal voor alle voorzieningen met advies van de regieraden, een inhoudelijke toets plaatsvinden aan de hand van het Digiprogramma 2016 en verder. Dit kan leiden tot verschuivingen/aanpassingen van middelen. Voor de voorzieningen die een beroep doen op de aanvullende post kan deze inhoudelijke toets leiden tot een correctie op de bedragen voor 2016, door te voeren bij Voorjaarsnota 2016.

- Voorts wordt bij een aantal voorzieningen aangegeven dat meer geld nodig en/of beschikbaar is dan opgenomen in de kaders conform Ministerraad van 6 maart jl. Er is weliswaar 'een hek' om de GDI middelen gezet om integraal tot een afweging te kunnen komen, maar er is ook afgesproken de budgetverantwoordelijkheid van de bewindspersonen ten aanzien van de relevante begrotingshoofdstukken als uitgangspunt te nemen. Daarom toetst het Bureau Digicommissaris op (structureel) aanwezige dekking van de ophoging van de kaders, maakt deze ook transparant en zet de middelen binnen 'het hek' van de beschikbare GDI. De inhoudelijke afweging zal ook vanaf 2016 en verder binnen de governance van de Digicommissaris dienen plaats te vinden. Op basis van deze criteria zijn de voorzieningen in één van de volgende categorieën ingedeeld en beoordeeld:

	Doet beroep op aanvullende post?	Alle stukken aanwezig?	Beoordeling	Resultaat
1.	Ja	✓	✓	• Positief advies op bestedingsplan • Vrijgave middelen
2.	Ja	✓	X	• Negatief advies op bestedingsplan • Advies om middelen geheel of gedeeltelijk aan te houden.
3.	Ja	X	N.v.t.	• Negatief advies op bestedingsplan • Advies om middelen geheel aan te houden.
4.	Nee	✓	✓	• Positief advies bestedingsplan • Geen financiële gevolgen.
5.	Nee	✓	X	• Inhoudelijk bespreken met opdrachtgever • Geen financiële gevolgen.
6.	Nee	x	N.v.t.	• Negatief advies op bestedingsplan • Geen financiële gevolgen.

De conceptadviezen zijn door de secretarissen van de regieraden op 29 en 30 april 2015 schriftelijk voorgelegd aan de regieraden.

Aan de leden van de regieraden is gevraagd om te reageren op het conceptadvies. Deze schriftelijke ronde heeft geleid tot aanvulling en verdieping van de bestedingsplannen door opdrachtgevers. De onderbouwing van het gevraagde budget uit met name de aanvullende post is daardoor transparanter en kwalitatief beter geworden.

Een aantal regieraadleden heeft aangegeven onvoldoende tijd te hebben om een reactie afgestemd met de achterban- tijdig aan te leveren voor het Nationaal Beraad.

Het is daarom niet mogelijk gebleken om tijdig voor het Nationaal Beraad een gedragen advies van de regieraden te formuleren.

De bestedingsplannen worden om die reden zonder gezamenlijk advies van de regieraden, aan het Nationaal Beraad aangeboden. Om de leden van het Nationaal Beraad toch houvast te bieden bij het beoordelen van de bestedingsplannen, is een feitelijk overzicht opgesteld met daarin de bevindingen omtrent de bestedingsplannen en de daarbij aangeleverde stukken. De bestedingsplannen zijn bijgevoegd. De aangeleverde onderbouwing is op verzoek in te zien.

Het bestedingsplan van het Bureau Digitale Overheid valt niet onder een regieraad en is bijgevoegd bij de bestedingsplannen voor het Nationaal Beraad.

De besluitvorming in dit Nationale Beraad heeft betrekking op vrijgave van de middelen voor 2015 en 2016. Vrijgave betekent dat geld naar opdrachtgevers gaat. Aanhouden betekent dat onderbouwing nog in overleg met de regieraden moet volgen zodanig dat de uitkomst kan worden meegenomen bij Juli-/Augustusbrief 2015. Dubbeltelling en 'minder aanvraag' ten opzichte van de kaders uit Ministerraad d.d. 6 maart 2015 kunnen worden meegenomen in de bespreking met de regieraden door de Digicommissaris, zodanig dat inzet kan worden meegenomen uiterlijk bij Najaarsnota 2015.

Feitelijke bevindingen per cluster

In de bijlage is een uitgebreide tabel opgenomen met per cluster de bevindingen voor de voorzieningen. Samenvattend:

Middelen aanvullende post	2015	2016	2017	2018	bedragen x € mln.	
					2019	2020 e.v.
Beschikbaar in aanvullende post stand MR 6/3/15	80,3	96,9	87,4	77,4	68,4	68,4
waarvan:						
1. Bestedingsplannen: aanwezig, compleet en onderbouwd	67,6	59,4	nader te toetsen 2017 e.v.			
2. Bestedingsplannen: aanwezig, onderbouwing ontbreekt	6,0	32,9	nader te toetsen 2017 e.v.			
3. Minder aanvraag in bestedingsplannen t.o.v. middelen MR 6/3	4,6	2,3				
4. Dubbeltelling: middelen in meerdere bestedingsplannen opgenomen	2,1	2,3	3,7			

Ad 1. Voor eID is in 2015 bij Besluitvormingsmemorandum reeds € 8,1 mln. beschikbaar gesteld aan BZK.

Ad 2. Voor 2015 betreft dit Digipoort OTP/KIS. Voor 2016 betreft dit e-factureren, eID en Digipoort OTP/KIS.

Ad 3. Er is t.o.v. de kaders MR 6/3 minder aangevraagd in bestedingsplannen voor Digipoort KIS en e-factureren in 2015.

Ad 4. Dit betreft een dubbeltelling in de opgave van de kosten voor aansluitondersteuning stelselvoorzieningen.

BIJLAGE							
toetsingskader bestedingsplannen							
	besteding splan	doet beroep op aanvullende post?	2015 compleet	toelichting	2016 compleet	toelichting	overige bevindingen
1. Dienstverlening							
1.1 Ondernemersplein	√	nee	√		√		
1.2 Ondernemingsdossier	√	nee	√		√		Er is in 2015 € 1,87 mln meer budget beschikbaar dan bij de inventarisatie aangegeven.
1.3 Berichtenbox voor bedrijven	√	nee	√		√		Doorontwikkeling is vanaf 2016 als pm-post opgenomen
1.4 e-Factureren	√	ja	√	€ 4,03 mln is onderbouwd; uit het bestedingsplan blijkt aanvullen € 2,28 mln doorbelast te kunnen worden. Uit de reguliere begroting is € 0,9 mln beschikbaar. Het beroep op de aanvullende post wordt € 1,75 mln	√	€ 4,03 mln is onderbouwd; uit het bestedingsplan blijkt aanvullen € 2,37 mln doorbelast te kunnen worden. Het beroep op de aanvullende post wordt € 1,66 mln	De inkomsten uit doorbelasting nemen vanaf 2019 fors af (€ 80.000 inkomsten uit doorbelasting in 2019); er is in 2015 € 0,4 mln meer beschikbaar dan bij de inventarisatie aangegeven.
1.5 Mijnoverheid incl. Berichtenbox voor burgers	√	ja	√	€ 15,8 mln is onderbouwd	√	€ 16,3 mln is niet onderbouwd;	
1.6 Overheid.nl incl Overheidsorganisaties	√	ja	√	€ 0,58 mln is onderbouwd	√	€ 0,56 mln is onderbouwd	
1.7 Samenwerkende catalogi	√	nee	√		√		
1.8 SBR	√	nee	√		√		De opdrachtbrief bevat een aantal stelposten
1.9 Antwoord voor bedrijven	√	nee	√		√		Er oor Ondernemerplein en Antwoord voor bedrijven tezamen € 0,7 mln minder beschikbaar dan bij de inventarisatie aangegeven. In 2016 is dat 0,2 mln.
1.10 Aansluitondersteuning	X	ja	deels	Aansluitondersteuning voor de stelstelvoorzieningen (3.2 tm 3.5) is in de desbetreffende bestedingsplannen opgenomen. Aansluitondersteuning voor Mijnoverheid is onderbouwd en bedraagt € 0,24 mln.	√	Aansluitondersteuning voor de stelstelvoorzieningen (3.2 tm 3.5) is in de desbetreffende bestedingsplannen opgenomen. Aansluitondersteuning voor Mijnoverheid is onderbouwd en bedraagt € 1,285 mln.	

toetsingskader bestedingsplannen							
	besteding plan	doet beroep op aanvullende post?	2015 compleet	toelichting	2016 compleet	toelichting	overige bevindingen
2. Identificatie & Authenticatie							
2.1 eHerkenning	✓	nee	✓		✓		
2.2 DigiD	✓	ja	✓	€ 12,8 mln is onderbouwd	✓	€ 16,9 mln is o	Er is sprake van een zogeheten open einde-regeling. De groei van het gebruik van DigiD Midden is onvoorspelbaar.
2.3 eID	✓	ja	deels	€ 12,2 mln is onderbouwd	werkplan 2016 is niet aangeleverd	€ 6,2 is wel onderbouwd, € 5,3 (programma eID) is niet onderbouwd	Het bestedingsplan bevat een aantal pm-posten. Dit betreft Private authenticatiedienst ivm gebruik private middelen en Publieke middel ontwikkeling. Het bestedingsplan bevat ook het beheer van e-Herkenning.

toetsingskader bestedingsplannen							
	besteding plan	doet beroep op aanvullende post?	2015 compleet	toelichting	2016 compleet	toelichting	overige bevindingen
3. Gegevens							
3.1 Beheervoorziening Burgerservicenummer	✓	nee	✓		✓	idem	Aandachtspunt: de middelen voor doorontwikkeling en volumeontwikkeling ontbreken .
3.2 Digikoppeling	✓	ja	✓	€ 1,33 mln is onderbouwd	✓	€ 1,41 mln is onderbouwd	De middelen voor aansluitondersteuning zijn meegenomen onder de post volumegroei. Voor het jaar 2016 is € 4,8 mln minder beschikbaar dan bij de inventarisatie aangegeven.
3.3 Digilevering	✓	ja	✓	€ 3,928 mln is onderbouwd	✓	€ 4,43 mln is o	Onduidelijk is of voor de opgevoerde activiteiten doorontwikkeling ketenintegriteit, bedrijfszekerheid en functionaliteit (kosten: € 1,1 mln) in 2014 wel/niet al budget beschikbaar is gesteld door BZK. De middelen voor aansluitondersteuning zijn meegenomen onder de post volumegroei. Voor het jaar 2016 is € 3,9 mln meer beschikbaar dan bij de inventarisatie aangegeven.
3.4 Digimelding	✓	ja	✓	€ 3,196 mln is onderbouwd	✓	€ 3,44 mln is o	De middelen voor aansluitondersteuning zijn meegenomen onder de post volumegroei.
3.5 Stelselcatalogus	✓	ja	✓	€ 0,476 mln is onderbouwd	✓	€ 0,9 mln is on	Voor het jaar 2016 is € 0,9 mln meer bverschikbaar dan bij de inventarisatie aangegeven.
3.6 Kenniscentrum e-overheid Monitor	X	nee	X		X		

toetsingskader bestedingsplannen							
	bestedingsplan	doet beroep op aanvullende post?	2015 compleet	toelichting	2016 compleet	toelichting	overige bevindingen
4. Interconnectiviteit							
4.1 Diginetwerk	√	nee	nvt				Doorontwikkeling kan nu niet plaatsvinden en er wordt minimaal beheer uitgevoerd
4.2 Digipoort OTP bestaand	√	ja	√	€ 6,5 mln is onderbouwd	√	€ 6,5 mln is on	Het bestedingsplan bevat open einden (berichtenstaffel) en ongedekte kosten (KPN-contract en kosten voor DDOS-maatregelen).
4.3 Digipoort KIS - migratie OTP	√	ja	deels	€ 7,3 mln is onderbouwd, hiervan betreft € 1,5 mln een dubbelstelling van personele kosten. Daarmee kan € 5,8 mln vrijgegeven worden. Ook is aangegeven dat vastgesteld dient te worden of SWHT (in eerste instantie MSW, in 2015 € 4,5 mln) en Supd@x (in 2015 € 0) onderdeel uitmaken van de GDI. Hiermee kan € 4,5 mln nog niet vrijgegeven worden. Van de leenfaciliteit voor de migratie van de OTP ad € 2 mln kan € 1,5 mln in één keer afgelost worden.	deels	€ 14,6 mln is o	Uit de onderliggende documenten blijkt een dubbelstelling van € 3 mln personele kosten. Ook is aangegeven dat vastgesteld dient te worden of SWHT (in eerste instantie MSW, 2016 € 9 mln) en Supd@x (€ 1,8 mln in 2016) onderdeel uitmaken van de GDI. Hiermee kan € 10,8 mln nog niet vrijgegeven worden. Van de leenfaciliteit voor de migratie van de OTP ad € 2 mln kan het restant van € 0,5 mln in één keer afgelost worden. Voor het jaar 2015 is € 2,3 mln mer beschikbaar dan bij de inventarisatie aangegeven. Voor het jaar 2016 is dat € 0,3 mln.
4.4 Digipoort PI	√	nee	√	Deze post blijkt Managed Services te betreffen. Dit wordt aangepast.			Deze post blijkt Managed Services te betreffen. Dit wordt aangepast.
4.5 PKIoverheid	√	nee	√				
4.6 NORA	√	nee	√				
4.7 Standaarden en webrichtlijnen	√	nee	√				In het bestedingsplan zijn alleen de middelen bij EZ opgenomen.
4.8 DDOS	√	ja	√	geen middelen uit aanvullende post gevraagd	√	€ 0,06 mln is o	DDOS-maatregelen komen in meerdere bestedingsplannen terug

Naam voorziening : 1.1 Digitaal Ondernemersplein
 Cluster : Dienstverlening
 Opdrachtgever : Kamer van Koophandel
 Beheerder : KvK
 Korte omschrijving voorziening : Het loket voor alle zaken rond ondernemen
 Begroting/budget : EZ

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	1,104	PM	PM	PM	PM
2) Benodigd voor doorontwikkeling	2,28	PM	PM	PM	PM
3) Benodigd voor volumegroei	0, 619	PM	PM	PM	PM
4) Totaal benodigd	4,003	3,7	3,7	3,7	3,7
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	4,003 (KvK en EZ)	KvK+ 0,5 EZ	KvK + 0,5 EZ	KvK + 0,5 EZ	KvK+ 0,5 EZ
6) Beschikbaar uit aanvullende post	0	0	0	0	0
7) Totaal beschikbaar	4,003	3,7¹	3,7	3,7	3,7
8) Eventuele aandachtspunten					

NB:

- Posten 4 en 7 moeten aan elkaar gelijk zijn;
- Onderbouwing van posten 1 t/m 3 in opdrachtovereenkomst : ja/nee (getekende exemplaren opdrachtovereenkomst toevoegen, indien niet aanwezig inhoudelijke onderbouwing opnemen);
- Maximaal 1 pagina per voorziening.

¹ Vanaf 2016 betreft het een extrapolatie. In jaarlijkse begrotingscyclus worden exacte bedragen vastgesteld. Het ondernemersplein is een post binnen de grotere KvK begroting waarvan de omvang kan wisselen. In jaarlijkse begrotingscyclus worden exacte bedragen vastgesteld.

Naam voorziening : 1.2 Ondernemingsdossier
 Cluster : Dienstverlening
 Opdrachtgever : EZ
 Beheerder : DICTU
 Korte omschrijving voorziening : het Ondernemingsdossier stelt ondernemers in staat om bepaalde bedrijfsgegevens eenmalig vast te leggen en meerdere keren beschikbaar te stellen aan overheden/private gebruikers. Het gaat om informatie die van belang is voor de naleving van regels, van vergunningverleners en/of toezichthouders.

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	€ 550.000	€ 800.000	€1.300.000	€1.800.000	€2.300.000
2) Benodigd voor doorontwikkeling	€2.822.000	€ 500.000	€500.000	€500.000	€500.000
3) Benodigd voor volumegroei	€ 4.400.000	€ 3.600.000	€3.100.000	€2.600.000	€2.100.000
4) Totaal benodigd	€ 7.772.000*	€ 4.900.000	€4.900.000	€4.900.000	€4.900.000
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	EZ-begroting	EZ-begroting	EZ-begroting	EZ-begroting	EZ-begroting
6) Beschikbaar uit aanvullende post	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
7) Totaal beschikbaar					
8) Eventuele aandachtspunten Bepalend voor de financiering is de besluitvorming over het definitieve eigenaarschap van de applicatie voor het Ondernemingsdossier. EZ is nu eigenaar, de vraag is of op termijn marktpartijen de applicatie zullen beheren of doorontwikkelen (voor eigen rekening en risico). Het Beraad Ondernemingsdossier heeft bepaald dat besluitvorming hierover zal plaats vinden in 2016.					

- Op basis van besluitvorming in het Beraad Ondernemingsdossier is de begroting verhoogd van € 5,3 mEuro (eerdere opgave) naar het bovenstaande bedrag van € 7,7 mEuro. Deze delta wordt beschikbaar gesteld voor de doorontwikkeling van de applicatie (meer gebruiksvriendelijk en intuïtief maken van de applicatie).
- De totale door EZ (voorlopig) geaccordeerde kosten zijn 7,772 mln euro.
- Hiervan wordt 7,35 mln euro gefinancierd uit EZ-begroting 2015. Het overige bedrag (0,442 mln euro) is inzet van niet-bestede middelen 2014.

- Posten 4 en 7 moeten aan elkaar gelijk zijn;
- Onderbouwing van posten 1 t/m 3 in opdrachtvereenkomst : ja/nee
(getekende exemplaren opdrachtvereenkomst toevoegen, indien niet aanwezig inhoudelijke onderbouwing opnemen);
- Maximaal 1 pagina per voorziening.

Naam voorziening : 1.3 Berichtenbox voor bedrijven
 Cluster : Dienstverlening
 Opdrachtgever : RVO
 Beheerder : Dictu
 Korte omschrijving voorziening : veilig berichtenverkeer tussen bedrijven en overheid
 Begroting/budget : EZ / R&ICT

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & Exploitatie	<i>€ 800.000 uit opdracht AvB</i>	<i>€ 800.000 uit opdracht AvB</i>	<i>€ 800.000 uit opdracht AvB</i>	€	€
2) Benodigd voor doorontwikkeling	€ 510.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
3) Benodigd voor volumegroei	€ 50.000	pm	pm	pm	pm
4) Totaal benodigd	€ 560.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	€ 560.000 EZ H. XIII	€ 500.000 EZ H. XIII	€ 500.000 EZ H. XIII	€ 500.000 EZ H. XIII	€ 500.000 EZ H. XIII
6) Beschikbaar uit aanvullende post					
7) Totaal beschikbaar	€ 560.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
8) Eventuele aandachtspunten Beheer en exploitatie wordt uitgevoerd door Antwoord voor bedrijven. Hiertoe is € 800.000 beschikbaar op EZ-begroting H. XIII. Dit bedrag is opgenomen in het overzicht voor 1.9 AvB		2016 en verder is afhankelijk van de besluitvorming over de integratie van de berichtenboxen.			

Naam voorziening : 1.4 e-factureren
 Cluster : Dienstverlening
 Opdrachtgever : BZK en EZ
 Beheerder : Logius, NEN
 Korte omschrijving voorziening : Op dit moment is ten aanzien van eFactureren de rolverdeling afgesproken dat BZK (DGOBR) verantwoordelijk is voor eFactureren voor de rijksoverheid en EZ voor bedrijven en medeoverheden.
 Begroting/budget : EZ XIII en aanvullende post + doorbelasting naar afnemers

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	4,03	4,03	4,03	4,03	4,03
2) Benodigd voor doorontwikkeling	0,9	0,5	0,5	0,5	0,5
3) Benodigd voor volumegroei	x	X	X	x	X
4) Totaal benodigd	4,9	4,5	4,5	4,5	4,5
5a) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0,9	0,5	0,5	0,5	0,5
5b) Beschikbaar uit doorbelasting	2,3	2,4	2,5	2,6	0,08
6) Beschikbaar uit aanvullende post	4,03	4,03	4,03	4,03	4,03
7) Totaal beschikbaar	1.8	1.7	1.6	1.5	4
8) Eventuele aandachtspunten	Budget (5a) is aangepast. (Was 0,5) is in 2015 0,9. Wordt ingezet voor ontwikkeling.				

Onderbouwing:

DGOBR deel

Toelichting:

Om het berichtenverkeer voor bestellen en factureren via Digipoort af te handelen is de Digipoort hiertoe ingericht. Ter onderbouwing van de activiteiten is de opdrachtbrief ebf-bvv aangeleverd. De totale kosten die hiertoe gemoeid zijn, zijn in onderstaande tabel opgenomen. Van de die jaarlijkse 4,03 miljoen euro wordt middels doorbelasting aan rijksoverheden jaarlijks (2015-2018) orde grootte 2 miljoen gedekt¹. De claim op de aanvullende post betreft het dekken van het jaarlijkse tekort dat ontstaat doordat geprognosticeerde aantallen eFactureren door medeoverheden tot op heden niet zijn gerealiseerd, dit terwijl de gevraagde infrastructuur hiertoe wel is ingericht en beschikbaar is.

Het verschil tussen de eerder gedane claim op de aanvullende post en de gevraagde uitname kan mogelijk (deels) worden ingezet om het gebruik van eFactureren binnen het rijk aan te jagen en door bijvoorbeeld medeoverheden aan te laten sluiten op Digipoort. Een plan hiertoe kan door de opdrachtgevers op dit dossier samen met belanghebbenden (medeoverheden) worden uitgewerkt en in de regieraad Interconnectiviteit worden besproken.

¹ Via ICBR besluit is er voor een deel van de begrote kosten meerjarige financiële financiering via gebruikers naar opdrachtgevers.

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019
Verwachte kosten	4.032.676	4.032.676	4.032.676	4.032.676	4.032.676
Begroot door opdrachtgever middels doorbelasting	2.279.766	2.374.190	2.478.603	2.573.567	80.000
Gevraagd van aanvullende post	-1.752.910	-1.658.486	-1.554.073	-1.459.109	-3.952.676

EZ deel

Toelichting:

Post 2: beleidsgeld e-factureren EZ

-Voor SMeF subsidie NEN 137.000 (2015), 133.000 (2016), 141.000 (2017)

-UBL ketentest max €120.000 (2015)

-De overige opdrachten/subsidies moeten nog geregeld worden. Inschatting is dat dit binnen resterende budget gerealiseerd kan worden. Dit betreft o.a. de opdracht 1) aansluiting SimplerInvoicing, 2) syntax mappings 3) inhuur communicatie 4) ondersteuning medeoverheden.

Naam voorziening : 1.5 MijnOverheid inclusief berichtenbox voor burgers
 Cluster : Dienstverlening
 Opdrachtgever : BZK/ Bestuurlijk Overleg MijnOverheid
 Beheerder : Logius
 Korte omschrijving voorziening :
 Begroting/budget :

MijnOverheid

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	15	15	15,5	15,5	15,5
2) Benodigd voor doorontwikkeling	2,5	3	3,5	3,5	3,5
3) Benodigd voor volumegroei	2,5	2	1	1	1
4) Totaal benodigd	20	20	20	20	20
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	4,2	3,7	3,7	3,7	3,7
6) Beschikbaar uit aanvullende post	15,8	16,3	16,3	16,3	16,3
7) Totaal beschikbaar	20	20	20	20	20
8) Eventuele aandachtspunten	Bij punt 5 is budget opgenomen uit beschikbare reguliere begroting overgenomen vanuit de aangeleverde cijfers NCDO/GDI. Bij Logius is geen additionele informatie beschikbaar over beschikbare reguliere begrotingen.				

Financiële toelichting:

	2015
Toekomstverkenning (visie en positionering)	0,3
Kaders (juridica, privacy, interactie)	0,3
Doorontwikkeling functionaliteit	2,0
Beheer	11,2
Beveiliging	0,4
Gebruik	2,6
Organisatie en kwaliteit	3,2
Totaal	20,0

Naam voorziening	: 1.6 Overheid.nl incl. Overheidsorganisaties
Cluster	: Dienstverlening
Opdrachtgever	: BZK
Beheerder	: Logius
Korte omschrijving voorziening	: Overheid.nl is de centrale internettoegang (‘wegwijzer’) voor de informatie en diensten van de Nederlandse overheid. Overheidsorganisaties betreft het beschikbaar stellen van contactgegevens van overheidsorganisaties via Overheid.nl.
Begroting/budget	: H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	1,37	1,37	1,37	1,37	1,37
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	1,37	1,37	1,37	1,37	1,37
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0,79	0,81	0,758	0,739	0,739
6) Beschikbaar uit aanvullende post	0,58	0,56	0,612	0,631	0,631
7) Totaal beschikbaar	1,37	1,37	1,37	1,37	1,37
8) Eventuele aandachtspunten	Overheid.nl en Overheidsorganisaties zijn twee aparte voorzieningen met twee aparte opdrachtovereenkomsten.				

Er zijn afzonderlijke opdrachtbrieven voor het beheer van de portal Overheid.nl en voor het beheer van Overheidsorganisaties, de elektronische voortzetting van de vroegere gedrukte Staatsalmanak die op Overheid.nl wordt gepresenteerd.

De voorzieningen kampen met achterstallig onderhoud en het beheer dient dringend op een hoger plan te worden gebracht; met name ten aanzien van beveiliging.

Onderstaand de verdeling van de begrote kosten Overheid.nl en Overheidsorganisaties voor 2015 en 2016:

Kosten Overheid.nl

	2015	2016
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	0,91	0,91
2) Benodigd voor doorontwikkeling		
3) Benodigd voor volumegroei		
4) Totaal benodigd	0,91	0,91
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0,52	0,54
6) Beschikbaar uit aanvullende post	0,39	0,37
7) Totaal beschikbaar	0,91	0,91

Kosten Overheidsorganisaties

	2015	2016
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	0,46	0,46
2) Benodigd voor doorontwikkeling		
3) Benodigd voor volumegroei		
4) Totaal benodigd	0,46	0,46
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0,27	0,27
6) Beschikbaar uit aanvullende post	0,19	0,19
7) Totaal beschikbaar	0,46	0,46

Onderbouwing: 5) Beschikbaar uit reguliere begroting

Ten aanzien van de activiteiten uit de reguliere begroting is reeds een opdrachtovereenkomst overeengekomen. Een uitsplitsing van de kosten zijn onderstaand weergegeven:

Overheid.nl

Personele kosten	€ 270.000
Hosting en applicatiebeheer	€ 150.000
Correctieve wijzigingen	€ 45.000
Bijdrage zoekdienst	€ 55.000
Totaal	€ 520.000

Overheidsorganisaties

Personele kosten	€ 85.000
Hosting en applicatiebeheer	€ 90.000
Correctieve wijzigingen	€ 35.000
Bijdrage zoekdienst	€ 60.000
Totaal	€ 270.000

Een verdere toelichting en onderbouwing voor beide voorzieningen is opgenomen in de overeengekomen en bijgesloten opdrachtovereenkomsten.

Onderbouwing: 6) Beschikbaar uit aanvullende post

Ten aanzien van de beroep op de aanvullende post wordt het beheer verbeterd. Dit kent drie lijnen:

1. De voorzieningen dienen te gaan voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR).
2. Andere tekortkomingen op het vlak van functionaliteit, techniek of inrichting van het beheer worden opgelost.
3. Een permanente cyclus van gebruikersonderzoek en implementatie van verbetering van de usability moet onderdeel van het beheer gaan uitmaken.

Een uitsplitsing van de kosten voor zowel 2015 als 2016 zijn onderstaand weergegeven per voorziening.
Aanvullende informatie is te vinden in bijgevoegd document.

Overheid.nl

1. BIR	€ 300.000
2. Implementatie verbeteringen	€ 45.000
3. Gebruikersonderzoek en implementatie usability verbeteringen	€ 45.000
Totaal	€ 390.000

Overheidsorganisaties

1. BIR	€ 150.000
2. Implementatie verbeteringen	€ 20.000
3. Gebruikersonderzoek en implementatie usability verbeteringen	€ 20.000
Totaal	€ 190.000

Naam voorziening : 1.7 Samenwerkende Catalogi
 Cluster : Dienstverlening
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : KOOP
 Korte omschrijving voorziening : Een centraal register van overheidsdiensten voor burger en bedrijf met verwijzingen naar de internetadressen voor benodigde informatie en formulieren.
 Begroting/budget : H7 /Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38
6) Beschikbaar uit aanvullende post					
7) Totaal beschikbaar	0,38	0,38	0,38	0,38	0,38
8) Eventuele aandachtspunten					

Naam voorziening : 1.8 SBR
 Cluster : Dienstverlening
 Opdrachtgever : Belastingdienst, EZ, Kamer van Koophandel, CBS
 Beheerder : Logius
 Begroting/budget :

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	18,8	18,7	18,8	18,9	19,0
2) Benodigd voor doorontwikkeling	1,5	0,2	0	0	0
3) Benodigd voor volumegroei	0,8	0,2	0	0	0
4) Totaal benodigd	21,1	19,1	18,8	18,9	19,0
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	21,1	19,1	18,8	18,9	
6) Beschikbaar uit aanvullende post	0	0	0	0	
7) Totaal beschikbaar	21,1	19,1	18,8	18,9	
8) Eventuele aandachtspunten					

Toelichting:

SBR zorgt ervoor dat ondernemers en intermediairs minder werk hebben aan het aanleveren van gegevens aan overheden en banken. SBR is de aanlevermethode voor een aantal verplichte rapportages aan de overheid.

De financiële reeks is bij punt1), 2) en 3) aangepast t.o.v. de reeks zoals opgemaakt door de NCDO. Aanpassing is gedaan waarmee aansluiting ontstaat met de definitieve opdrachtovereenkomsten SBR en de meerjarige begroting SBR. De benodigde gelden onder doorontwikkeling bestaan uit “Reporting services - projecten” en onder volumegroei uit “verbreding” e.e.a. zoals opgenomen in de bijgesloten stukken.

Zie voor verdere onderbouwing en detaillering bijgesloten meerjarige begroting SBR:

- “Begroting meerjaren SBR definitief 31-10-2014”
- “2015 Def SBR opdrachtbrief BD getekend door Logius+BD”
- “2015 Def SBR opdrachtbrief CBS getekend door Logius+CBS”
- “2015 Def SBR opdrachtbrief EZ getekend door Logius+EZ[1]”
- “2015 Def SBR opdrachtbrief KvK getekend door Logius+KvK”

NB:

- Posten 4 en 7 moeten aan elkaar gelijk zijn;
- Onderbouwing van posten 1 t/m 3 in opdrachtovereenkomst : ja/~~nee~~
 -Vastgestelde meerjarige begroting SBR
 (getekende exemplaren opdrachtovereenkomst toevoegen, indien niet aanwezig inhoudelijke onderbouwing opnemen);
- Maximaal 1 pagina per voorziening.

Naam voorziening : 1.9 Antwoord voor Bedrijven
 Cluster : Dienstverlening
 Opdrachtgever : Ministerie van Economische Zaken
 Beheerder : RVO
 Korte omschrijving voorziening :

Resultaten zijn effectieve informatie en dienstverlening aan ondernemers in Nederland en Europa door de inzet van voor ondernemers relevante informatiekanalen zoals het ondernemersplein.nl en door snelle, betrouwbare vraagbeantwoording via alle klantkanalen. Daarnaast rapportages richting beleid inzake knelpunten die ondernemers ervaren in hun relatie met de overheid (meldpunt); uitvoering van het EU-Dienstenloket; het bieden van ondersteuning aan medeoverheden bij digitalisering van dienstverlening aan bedrijven, oa wat betreft Berichtenbox.

Begroting/budget (incl. uren Berichtenbox): :

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	€ 3,9	€ 3,7	€ 3,4	€	€
2) Benodigd voor doorontwikkeling	€ 0	€ 0	€ 0	€	€
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	€ 3,9	€ 3,7	€ 3,4	€	€
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	Begroting EZ H. XIII	Idem	Idem	Idem	idem
6) Beschikbaar uit aanvullende post	0	0	0	0	0
7) Totaal beschikbaar	€ 3,9	€ 3,7	€ 3,4	€	€
8) Eventuele aandachtspunten: Content van AvB wordt op Ondernemersplein.nl gepubliceerd en niet meer op de eigen website. Het jaar 2015 wordt hiertoe benut als overgangsjaar om de bestaande dienstverlening van AvB aan ondernemers te waarborgen en om de content optimaal af te stemmen op die van andere partners.					

NB:

- Posten 4 en 7 moeten aan elkaar gelijk zijn;
- Onderbouwing van posten 1 t/m 3 in opdrachtovereenkomst : ja/nee (getekende exemplaren opdrachtovereenkomst toevoegen, indien niet aanwezig inhoudelijke onderbouwing opnemen);
- Maximaal 1 pagina per voorziening.

Naam voorziening : 2.1 eHerkenning
 Cluster : Identiteit en Authenticatie
 Opdrachtgever : EZ
 Beheerder : Dictu
 Korte omschrijving voorziening : Stelsel van identificatiemiddelen voor bedrijven
 Begroting/budget : EZ

eHerkenning

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	3.970.000	0	0	0	0
4) Totaal benodigd	3.970.000	0	0	0	0
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	3.970.000				
6) Beschikbaar uit aanvullende post					
7) Totaal beschikbaar	3.970.000	0	0	0	0
Eventuele aandachtspunten	Opdracht is al verleend voor 2015				

NB:

- Posten 4 en 7 moeten aan elkaar gelijk zijn;
- Onderbouwing van posten 1 t/m 3 in opdrachtovereenkomst : ja/nee (getekende exemplaren opdrachtovereenkomst toevoegen, indien niet aanwezig inhoudelijke onderbouwing opnemen);
- Maximaal 1 pagina per voorziening.

Naam voorziening : 2.2 DigiD (inclusief buitenland & Machtigen)
 Cluster : Identificatie & Authenticatie
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : Logius
 Korte omschrijving voorziening : DigiD is het standaard authenticatiemiddel van de burger voor de digitale overheidsdienstverlening.
 Begroting/budget : H7 / artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	23	25,5	27	29	31
2) Benodigd voor doorontwikkeling	6,5	6	7	7,5	8
3) Benodigd voor volumegroei	3,3	3,9	6	7,5	9,4
4) Totaal benodigd	32,8	35,4	40	44	48,4
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	20,015	18,48	17,3	16,6	16,6
6) Beschikbaar uit aanvullende post	12,785	16,92	21,5	22,1	22,1
7) Totaal beschikbaar	32,8	35,4	38,8	38,7	38,7
8) Eventuele aandachtspunten			Korting nog niet ingeboekt bij 1 t/m 4. Maatregelen worden uitgewerkt.	Korting nog niet ingeboekt bij 1 t/m 4. Maatregelen worden uitgewerkt.	Korting nog niet ingeboekt bij 1 t/m 4. Maatregelen worden uitgewerkt.

Toelichting op bestedingsplan DigiD en DigiD Machtigen

	2015	2016
DigiD Basis B&E	16.000.000	18.000.000
DigiD Machtigen	4.000.000	4.500.000
DigiD ICT-beveiligingsassessments	1.900.000	1.900.000
DigiD Fraude	1.100.000	1.100.000
	23.000.000	25.500.000
DigiD Doorontwikkeling	4.000.000	4.000.000
DigiD Machtigen Doorontwikkeling	2.500.000	2.000.000
	6.500.000	6.000.000
DigiD Groei niveau Midden B&E	3.300.000	3.900.000
	3.300.000	3.900.000
	32.800.000	35.400.000

De reeksen voor B&E en Doorontwikkeling wijken af van tabel 1. In de eerste tabel zijn voor doorontwikkeling de bedragen van DigiD Machtigen (B&E + DO) gebruikt, in plaats van de twee reeksen voor doorontwikkeling.

Toelichting benodigde aanvullende gelden

Voor DigiD zijn opdrachtovereenkomsten opgesteld en getekend voor 2015 voor: Beheer en Exploitatie voor DigiD, DigiD Machtigen en Groei niveau midden (totaal €19,315 mln.); Fraudebestrijding (€1,1 mln.); DigiD Assessments (€1,37 mln). Deze opdrachtovereenkomsten zijn gebaseerd op ontoereikende budgetten en niet op de financiële prognoses. Hetzelfde geldt voor 2016, de beschikbare gelden zijn ontoereikend voor de financiële prognoses. De aanvullende gelden worden daarom ingezet om voor bestaande activiteiten dit gat te dichten. Daarnaast wordt het geld ingezet voor doorontwikkeling. Dit wordt hieronder toegelicht.

Benodigd voor beheer & exploitatie

De volumegroei is meegenomen onder beheer & exploitatie en voor de groei gaan we uit van de volgende cijfers;

- Groei in authenticaties, 40% per jaar
- Groei gebruik DigiD Midden, onvoorspelbaar, hangt af van afnemers, beleid en politiek.
- Groei aantal afnemers DigiD Machtigen, ongeveer twee per jaar.

Onder beheer en exploitatie verstaan we alles wat nodig is om de diensten DigiD en DigiD Machtigen te kunnen leveren. Naast het beheren en onderhouden van de applicaties van DigiD en DigiD Machtigen, en de bijbehorende infrastructuur, wordt ook ondersteuning aan afnemers en gebruikers geboden met behulp van een uitgebreid service apparaat. De dienstverlening met bijbehorende activiteiten staat beschreven in de opdrachtovereenkomst en naast het normale beheer en onderhoud bestaat dit ook uit de volgende specifieke activiteiten;

- Technische en juridische ondersteuning van burgers en afnemers.
- Informatiebeveiliging, fraudebestrijding, toezicht en afhandeling ICT-Assessments.
- Veilige bezorging in risicogebieden, ondersteuning van balieuitgifte.
- Organisatie van Afnemersoverleg en Operationeel Overleg.
- Onderzoeken, Onderhoudsreleases. Anti-Fraude- en Informatiebeveiligingsreleases, SICC werkzaamheden.

Naast de normale beheeractiviteiten hebben we bij DigiD in 2015 ook te maken met; Migratie/encryptie infra en maatregelen m.b.t. ADR aanbevelingen.

Voor 2016 staat bij DigiD de transitie van het Applicatiebeheer op de planning en hebben we te maken met dubbel beheer voor de infra van DigiD vanwege de migratie van de hosting.

Bij DigiD Machtigen worden in 2015 en 2016 extra activiteiten ontplooid i.v.m. maatregelen vanwege aangescherpte normenkaders en voor encryptie.

Benodigd voor doorontwikkeling

Voor DigiD staan in 2015 o.a. de volgende doorontwikkelprojecten gepland; Pilot Alternatief SMS, ontwikkeling van Apps en eerste fase intrekken na overlijden.

Voor DigiD Machtigen zijn in 2015 o.a. de volgende projecten benoemd; gebruikersvriendelijkheid, en vertegenwoordiging na overlijden.

Voor DigiD zal de doorontwikkeling in 2016 vooral in het teken van staan van een brede uitrol van een sterk middel en het aanhaken bij het eID stelsel.

Voor DigiD Machtigen zal bij de doorontwikkeling in 2016 de focus liggen op hoge betrouwbaarheid van Machtigen, bewindvoering en informatiebeveiliging.

Naam voorziening	: 2.3 eID
Cluster	: Identificatie & Authenticatie
Opdrachtgever	: BZK/EZ
Beheerder	: Logius / RvIG / ICTU
Korte omschrijving voorziening	: het eID <i>Stelsel</i> is een standaard voor identificatie en authenticatie voor publieke en private dienstverlening. Door middel van een <i>publiek eID-middel</i> , dat toetreedt tot het stelsel, kunnen burgers inloggen bij overheidsdiensten.
Begroting/budget	: H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	4,4	7,7	8,2	8,2	8,2
2) Benodigd voor doorontwikkeling	8,3	5,3	2	2	2
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	12,7	13	10,2	10,2	10,2
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0,5	1,5	1,5	1,5	1,5
6) Beschikbaar uit aanvullende post	12,2	11,5	8,7	8,7	8,7
7) Totaal beschikbaar	12,7	13	10,2	10,2	10,2
8) Eventuele aandachtspunten					

Toelichting op bestedingsplan eID

eID - Stelsel

De stip op de horizon voor het eID Stelsel in 2017 is de realisatie van één standaard voor authenticatie en autorisatie voor publieke en private dienstverlening. Burgers, consumenten en ondernemers kunnen dan kiezen met welk inlogmiddel ze bij een organisatie inloggen. Organisaties krijgen optimale zekerheid over de identiteit van degene met wie ze zaken doen en kunnen daardoor meer diensten digitaal aanbieden.

In 2015 wordt een belangrijke stap en zal het eID Stelsel letterlijk vorm krijgen en zichtbaar worden in de vorm van het Introductieplateau eID.

Benodigd voor beheer & exploitatie

Onder beheer en exploitatie verstaan we alle activiteiten die nodig zijn om het eID Stelsel te kunnen beheren en te onderhouden. In 2015 speelt dit in mindere mate omdat het stelsel in het vierde kwartaal wordt opgeleverd. Wel moeten er voordat het stelsel in beheer kan worden genomen allerlei activiteiten worden ontplooid waaronder het kwalitatief beoordelen van RfC's. De RfC's worden na goedkeuring in beheer genomen zodat vervolgens het eID Stelsel daadwerkelijk tot stand kan komen. Ook het BSN-koppelregister zal in 2015 worden gerealiseerd en in beheer worden genomen.

In 2016 zal het gehele jaar in het teken staan van het beheer van het eID Stelsel en het beheer van het BSN-koppelregister.

Benodigd voor doorontwikkeling

De (door)ontwikkeling wordt bij eID gesplitst in ontwikkeling (2015) en doorontwikkeling (2015 e.v.). In 2015 moet het eID Stelsel vorm krijgen en wordt de eerste release van het eID Stelsel "het Introductieplateau eID" gerealiseerd.

Daarnaast wordt, parallel aan de realisatie van het Introductieplateau eID, de doorontwikkeling van het eID Stelsel voorbereid, waarin onder andere de uitkomsten van pilots worden meegenomen.

- De uitkomsten van een dialoog over privacy, informatiebeveiliging en fraudebestrijding. .

In de bijlage is het jaarplan eID bijgevoegd. Hierin is de begroting vastgesteld en nader uitgesplitst. Ten aanzien van het koppelregister is de impactanalyse toegevoegd.

Publiek Middel

Het project Publieke eID-middelen is ingericht om uitvoering te geven aan het Kabinetsbesluit van 5 december 2014. Daarin is bepaald, dat door middel van pilots wordt ingezet op het realiseren van een publiek eID-middel op de Nederlandse identiteitskaart, het rijbewijs, het vreemdelingdocument en de geprivilegieerdenpas. Het doel is dat, bij positieve uitkomst van de pilots, per medio 2017 de uitrol van het publieke eID-middel kan starten. Voor de pilots is een deelproject in het leven geroepen.

Het deelproject Pilots Publieke eID-middelen bereidt de start van de kleinschalige pilots, per 1 december 2015, met de Nederlandse Identiteitskaart en het rijbewijs voor.

• Publieke Authenticatiedienst – aanpassing DigiD

Om het mogelijk te maken dat gebruikers met een publiek eID-middel inloggen bij overheidsdiensten moet een zgn. authenticatiedienst beschikbaar zijn. Gebleken is dat de huidige authenticatiedienst DigiD hiervoor geschikt te maken is.

Logius krijgt de opdracht om het ontwerp, de realisatie en de implementatie van de aanpassing van de huidige authenticatiedienst DigiD ten behoeve van de pilots met het publieke eID-middel voor te bereiden.

Onderbouwing wordt nader toegelicht in bijgevoegd memo. Aan de hand van de huidige impactanalyse kan deze bepaald worden. Hier wordt op dit moment aan gewerkt aangezien deze aanpassing een voorwaarde is voor het tijdig slagen van de pilots.

• Pilots Publieke eID-middelen

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden voor de pilots wordt een opdracht gegeven aan ICTU om een pilotteam in te richten, dat bestaat uit een kwartiermaker/projectmanager voor coördinatie, pilotsmanager voor de realisatie, een architect voor Quality & Assurance, een testmanager, een medewerker voor de evaluaties en een ondersteuner.

De kosten voor dit onderdeel zijn verdeeld over twee jaar.

2015

Activiteiten:

Projectteam (31 werkweken, gem uurtarief 115 uur, 124 uur per week) = 450K

Materieel: 50 K voor ondersteuning kosten van Pilotorganisaties.

2016

Activiteiten:

Projectteam (24 werkweken, gem. uurtarief 115 uur, 124 uur per week) = 350 K
Materieel: 150 K voor ondersteuning kosten van Pilotorganisaties.

Eventuele aandachtspunten

Opgemerkt moet worden dat in dit bestedingsplan ook het beheer van eHerkenning is opgenomen als onderdeel van het beheer van het eID Stelsel.

eID Claim	2015	2016	Structureel Vanaf 2017	Ministerie indicatief	Toelichting Zie ook totaal kostenoverzicht	TZT
Programma eID	8,3	5,3	-	BZK (evt EZ, of gedeeld)	Ontwikkeling stelsel incl koppelregister	-
Stelsel eID beheer	1	4	5	EZ	2015: aanvullend op eHerkenning 2016: pilotfase 2017 structureel	5
Stelsel eID Doorontwikkeling	-	-	1	EZ	2015 en 2016 via programma eID	1
Koppelregister beheer	0,4	1,5	1,5	BZK	Vanaf begin pilotfase	1,5
Koppelregister Doorontwikkeling	-	-	1	BZK	2015 en 2016 via programma eID	1
Toezicht	0,5	1	1	EZ	Vanaf begin pilotfase	1
Priv. AD ivm gebruik priv middelen	PM	PM	PM	FINAN fonds	Doorbelasten <u>burgers</u> * of evt <u>dienstaanbieders</u>	PM
Pub. Middel ontwikkeling	PM	PM	PM	BZK	Ontwikkeling en doorontwikkeling	-
Pub Middel pilots	0,5	0,5	-	BZK	Kleinschalige uitgifte pilots	-
Pub middel productie/uitgifte	-	-	PM	BZK	Productie en uitgifte burgers *	PM
Pub. AD Aanpassing DigiD	2		-	BZK	Aanpassing publieke authenticatie-dienst	-
Pub AD Beheer		0,7	0,7	BZK	Beheer; aanvullend op huidig budget 8,5 beheer AD DigiD;	PM
TOTAAL BRUTO	12,7	13	10,2			PM

Bestedingsplannen cluster Interconnectiviteit

Naam voorziening : 4.1 Diginetwerk
 Cluster : Interconnectiviteit
 Opdrachtgever :
 Beheerder : LOGIUS

Korte omschrijving voorziening :

Diginetwerk is het besloten netwerk van de overheid en is opgebouwd uit een aantal aan elkaar gekoppelde, specifieke besloten overheidsnetwerken. Via Diginetwerk kunnen overheden via één standaardkoppeling gegevens die een hoge mate van beveiliging vereisen, veilig uitwisselen met andere overheden.

Begroting/budget : Doorbelast aan gebruikers

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
6) Beschikbaar uit aanvullende post					
7) Totaal beschikbaar	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6

Benodigd voor beheer & exploitatie

Met dit budget wordt het minimale beheer uitgevoerd, het beheer van het BasisKoppelNetwerk (BKN) uitgebreid en kwaliteit van het BKN verhoogd.

Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)

Organisatie	Bijdrage beheer- & exploitatiekosten
DG Belastingdienst	€ 255.000
UWV	€ 102.000
BPR	€ 51.000
RDW	€ 49.500
KvK	€ 49.500
Kadaster	€ 30.600
Logius	€62.400

Eventuele aandachtspunten

Het totale Diginetwerk budget voor beheer & exploitatie bedraagt 1,1 miljoen euro. Dit bedrag wordt gedekt externe bijdragen van in totaal € 537.600,-. De rest wordt ten laste gebracht van de door Logius beheerde voorzieningen. Doorontwikkeling kan nu niet plaatsvinden.

Naam voorziening : 4.2 Digipoort OTP bestaand
 Cluster : Interconnectiviteit
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : Logius
 Korte omschrijving voorziening : Onder de noemer Digipoort OTP levert Logius dienstverlening gericht op de informatie-uitwisseling tussen bedrijven en overheden. Deze informatie-uitwisseling is primair gericht op verantwoordingstromen gerelateerd aan internationale handel en transport. Daarnaast betreft het informatiestromen die financieel/fiscaal inhoudelijk van aard zijn en nog enkele andere specifieke informatiestromen.
 Begroting/budget : H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	6,5	6,5	0	0	0
2) Benodigd voor doorontwikkeling	0	0	0	0	0
3) Benodigd voor volumegroei	0	0	0	0	0
4) Totaal benodigd	6,5	6,5	0	0	0
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0	0	0	0	0
6) Beschikbaar uit aanvullende post	6,5	6,5	0	0	0
7) Totaal beschikbaar	6,5	6,5	0	0	0

Opmerkingen/toelichting:

- Eventuele verlengingskosten van het bestaande KPN-contract zijn nog niet volledig inzichtelijk.
- Kosten voor Ddos à 0,2 mln. zijn niet opgenomen in de bovenstaande financiële dekking.
- Digipoort OTP zal gemigreerd worden naar het KIS|MS platform. Planning en aanneme is dat de migratie eind 2016 afgerond is. De bestaande Digipoort OTP is dan vanaf 2017 niet meer nodig. Daarom is de reeks 0 vanaf 2017.
- Beoogd wordt het opdrachtgeverschap van Digipoort OTP over te dragen aan de Belastingdienst.

Voor de dienst B&E selecteert Logius één of meerdere leveranciers, beheert de contracten en stuurt de leveranciers op tactisch niveau aan. Dit zowel op het niveau van de applicatie als de onderliggende infrastructuur. Voor een goede werking van het product voert Logius correctief en preventief onderhoud uit, bewaakt en onderhoudt zij de architectuur, en verzorgt zij productmanagement.

Vragen, wensen en incidenten over Digipoort OTP zijn het domein van het Servicecentrum. Accountmanagernent onderhoudt de relatie met klanten, belangenorganisaties en opdrachtgevers en is verantwoordelijk voor het opstellen van en de verantwoording over

opdrachtovereenkomsten. Marketing & communicatie verzorgt voorlichting via diverse kanalen waaronder de website. Juridische zaken handelt juridische zaken af.

Logius realiseert nieuwe berichtstromen door afnemers aan te sluiten. Op deze nieuw gecreëerde berichtstromen, maar ook op bestaande berichtstromen, sluit Logius vervolgens gebruikers aan.

In onderstaand overzicht zijn de kosten behorende bij deze opdracht in kaart gebracht.

Kostensoort	Bedrag
Capaciteit	€2.143.000
<u>Out-of-Pocket (OOP)</u>	<u>€4.357.000</u>
Totaal	€6.500.000

Uitsplitsing OOP kosten	Bedrag
Applicatie- en infrabeheer	€4.100.000
Connectiviteit	€207.000
Audits en pentest	€25.000
<u>Correctieve wijzigingen</u>	<u>€25.000</u>
Totaal	€4.357.000

Applicatie en infrabeheer

De kosten van applicatie en infrabeheer worden hoofdzakelijk bepaald door het berichtenverkeer over Digipoort OTP. Het te betalen maandelijkse beheerbedrag is afhankelijk van de relevante berichtenstaffel uit het contract. Er wordt uitgegaan van dezelfde staffel als in 2014 namelijk 0-90 miljoen berichten. Wanneer het aantal berichten boven de 100 miljoen berichten stijgt dan stijgen de maandelijkse beheerkosten significant. Voor 2015 wordt een dergelijke stijging niet verwacht (zie de prestatie indicatoren tabel in paragraaf 1.3) en wordt dus niet meegenomen in deze berekening.

Connectiviteit

Connectiviteit is een randvoorwaarde voor het uitwisselen van gegevens. De geraamde kosten zijn ten behoeve van de verbinding met Diginetwerk, lijnverbindingen en PKI certificaten.

Audits /pen-test

Jaarlijks laat Logius audits en penetratietesten uitvoeren op het systeem waarmee de betrouwbaarheid en veiligheid kan worden getest.

Correctieve wijzigingen

Dit betreft budget voor het doorvoeren van correctieve wijzigingen. Ook vallen hieronder kleine service aanvragen van klanten.

Naam voorziening : 4.3 Digipoort KIS – migratie OTP
 Cluster : Interconnectiviteit
 Opdrachtgever : Belastingdienst
 Beheerder : Logius
 Begroting/budget :

TOTAAL

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	12,0	25,3	26,0	26,0	26,0
2) Benodigd voor doorontwikkeling	2,1	0,5	0,4	0,4	0,4
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	14,1	25,8	26,4	26,4	26,4
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	2,3	0,5			
6) Beschikbaar uit aanvullende post	11,8	25,3	26,4	26,4	26,4
7) Totaal beschikbaar	14,1	25,8	26,4	26,4	26,4
8) Eventuele aandachtspunten					

Opmerkingen/toelichting:

In de GDi-lijst is e.e.a. opgenomen onder de naam voorziening "Digipoort KIS – migratie OTP". De financiële reeks is hierbij opgebouwd uit onderstaande posten:

4.3A: OTP op KIS incl. Migratie

Naam voorziening : 4.3A. OTP op KIS inclusief Migratie OTP
 Cluster : Interconnectiviteit
 Opdrachtgever : Belastingdienst
 Beheerder : Logius

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	7,3	14,6	14,6	14,6	14,6
2) Benodigd voor doorontwikkeling	0	0	0,4	0,4	0,4
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	7,3	14,6	15,0	15,0	15,0

Onder de noemer Keteninformatiediensten Handel & Transport zal Logius dienstverlening leveren ten behoeve van de informatie-uitwisseling tussen bedrijven en overheden, primair gericht op berichtenstromen gerelateerd aan handhavingstaken t.a.v. internationale handel en transport.

Momenteel levert Logius deze dienstverlening onder de noemer Digipoort OTP. Naast berichtenstromen gerelateerd aan handhavingstaken t.a.v. internationale handel en transport

betreft dit tevens informatiestromen die financieel/fiscaal inhoudelijk van aard zijn en nog enkele andere specifieke informatiestromen.

1) De opdracht **Dienstverlening** omvat de Operationele kosten die worden gemaakt in het kader van het continue leveren van de dienstverlening. Dit zijn jaarlijks terugkerende kosten. De opdrachtbrief heeft betrekking op de operationele kosten in 2015. Deze kosten zijn gebaseerd op een minimale afname van de dienstverlening van 5 jaar. De opdrachtbrief bevat een voorlopige meerjarenbegroting. Deze meerjarenbegroting zal jaarlijks worden geactualiseerd en worden voorzien van een actuele opdrachtbrief.

2) De opdracht **Migratie** omvat de activiteiten die verband houden met de migratie van de huidige Digipoort OTP dienstverlening naar Keteninformatiediensten Handel & Transport. Voor de initiële dekking van de migratiekosten heeft Logius de leenfaciliteit bij het Ministerie van Financiën aangewend. Deze lening moet vanaf 2017 in vijf jaarlijkse tranches van 0,4 mln. worden afgelost.

Deze tranches zullen door Logius in de periode 2017-2021 jaarlijks gefactureerd worden aan de opdrachtgever.

Voor verdere onderbouwing zijn de concept opdrachtbrieven bijgesloten. Deze opdrachtbrieven zijn door Belastingdienst en Logius vastgesteld in de Stuurgroep Migratie OTP d.d. 21 april 2015:

- "Concept 093 V Opdrachtbrief Dienstverlening Keteninformatiediensten HT 2".

- "Concept 094 V Opdrachtbrief Migratie dd 10-04-2015".

4.3B: Supd@x

Naam voorziening : 4.3B. Supd@x
Cluster : Interconnectiviteit
Opdrachtgever : Belastingdienst
Beheerder : Logius

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	0,2	1,8	2,5	2,5	2,5
2) Benodigd voor doorontwikkeling	2,1	0,5	0	0	0
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	2,3	2,3	2,5	2,5	2,5
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	2,3	0,5			
6) Beschikbaar uit aanvullende post		1,8	2,5	2,5	2,5
7) Totaal beschikbaar	2,3	2,3	2,5	2,5	2,5

Supd@x is binnen het ICTU-programma SGGV (Slim Geregeld Goed Verbonden) ontwikkeld in opdracht van de Douane. Het programma SGGV is eind 2012 gestopt en de Douane heeft Logius gevraagd Supd@x bij Logius in beheer te nemen. In 2012 is de productie inrichting / inbeheername van Supd@x bij Logius gestart en op 1 juli 2013 is Supd@x in beheer genomen. De berichtstromen van de huidige Digipoort OTP worden gemigreerd naar KIS|MS.

Supd@x is gekoppeld aan Digipoort OTP en maakt gebruik van de berichten die via Digipoort OTP worden aangeleverd aan de Douane.

1) Het betreft hier de beheer & exploitatiekosten voor Supd@x. Hiervoor is nog geen opdrachtovereenkomst opgemaakt. Voor verdere onderbouwing wordt verwezen naar bijgesloten document:

- "20150112_Notitie begroting claim VJN2015 v1.0"

- "20150112_GDI - Meerjarenbegroting Digipoort_Interconnectiviteit v1.0"

2) Het betreft hier de doorontwikkeling van Supd@x op het KIS|MS platform. Hiervoor is een opdrachtovereenkomst afgesloten. Voor verdere onderbouwing wordt hier naar verwezen:

- "30086 Tweezijdig ondertekende Opdrachtovereenkomst doorontwikkeling Supd@x"

5) Voor 2015 zijn de gelden reeds beschikbaar gesteld aan Logius uit de reguliere begroting. Voor 2016 geldt dit voor de 0,5 mln benodigd voor het beheer & exploitatie. Dit is afwijkend t.o.v. de reeks weergegeven vanuit de NCDO.

4.3C: SWHT inclusief MSW

Naam voorziening : 4.3C. SWHT inclusief MSW

Cluster : Interconnectiviteit

Opdrachtgever : Belastingdienst

Beheerder : Logius

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	4,5	9,0	9,0	9,0	9,0
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	4,5	9,0	9,0	9,0	9,0

Het Single Window is een platform waarbij gegevens in één keer worden aangeleverd, waarna het voor meerdere overheidsinstanties beschikbaar is. Dit is efficiënt voor de overheid en het bedrijfsleven.

Voor deze diensten is er nog geen opdrachtovereenkomst aanwezig. Het vooronderzoek is hiervoor reeds gestart. De concept opdrachtbrief wordt hiervoor verwacht in juli 2015. De initiële ontwikkeling heeft RWS het bedrag ter beschikking gesteld. In de opgenomen bedragen onder B&E is een zeer klein bedrag voor doorontwikkeling opgenomen en wordt de komende periode uitgekristalliseerd.

Voor verdere onderbouwing en detaillering wordt verwezen naar bijgesloten document:

- "20150112_Notitie begroting claim VJN2015 v1.0"

- "20150112_GDI - Meerjarenbegroting Digipoort_Interconnectiviteit v1.0"

NB:

- Posten 4 en 7 moeten aan elkaar gelijk zijn;
- Onderbouwing van posten 1 t/m 3 in opdrachtovereenkomst : ja/~~nee~~ voor DO Supd@x, Migratie OTP en OTP op KIS|MS.
(getekende exemplaren opdrachtovereenkomst toevoegen, indien niet aanwezig inhoudelijke onderbouwing opnemen);
- Maximaal 1 pagina per voorziening.

Naam voorziening : 4.4 Digipoort Procesinfrastructuur/Logius generieke Managed Services¹

Cluster : Interconnectiviteit

Opdrachtgever :

Beheerder : Logius

Korte omschrijving voorziening :

Begroting/budget :

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	4,79	2,47	2,71	2,98	3,28
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	4,79	2,47	2,71	2,98	3,28
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (Doorbelasten aan gebruikers)	4,79	2,47	2,71	2,98	3,28
6) Beschikbaar uit aanvullende post					
7) Totaal beschikbaar	4,79	2,47	2,71	2,98	3,28
8) Eventuele aandachtspunten					

Opmerkingen/toelichting:

Logius Generieke Managed Services betreffen generieke infrastructurele ICT diensten die nodig zijn om bestaande Logius producten optimaal te faciliteren en nieuwe efficiënt in beheer te kunnen nemen. De Logius Generieke Managed Services bieden een robuust, gestandaardiseerd en efficiënt fundament voor Logius producten.

Kenmerkend voor de dienstverlening van Logius Generieke Managed Services zijn de volgende vijf kernpunten:

1. **Veiligheid.** De Logius Generieke Managed Services bieden basisbeveiliging van hoog niveau die Logius producten ontzorgen. Hiermee worden redundante investeringen voor vergelijkbare beveiligingsmaatregelen voorkomen. Gelet op het maatschappelijk belang van de door Logius beheerde producten is veiligheid, zichtbaarheid en het vertrouwen van burger en bedrijf in deze producten van elementair belang. Beveiliging is kostbaar, hergebruik van middelen en maatregelen (en het delen daarvan) is daarom essentieel. De BIR-standaarden staan centraal bij het verhogen van de beveiliging.
2. **Continuïteit.** De Logius Infrastructuur Managed Services producten zijn operationeel en storingsvrij. De eisen rond dit onderwerp nemen toe door een toename in het

¹ De juiste benaming van deze voorziening is: 'Logius Generieke Managed Services'. Per abuis is in het budgettaire overzicht de naam 'Digipoort Procesinfrastructuur' gehanteerd.

gebruik en door een toename van het maatschappelijke belang van eOverheid producten.

3. **Ontzorging.** Logius afdelingen richten zich op een specifieke markt en beschikken over specifieke kennis. Commodity aspecten zoals onderliggende ICT wordt bij voorkeur uitbesteed. Logius Generieke Managed Services helpt hierbij door de niet specifieke ICT diensten te leveren.
4. **Ontwikkelingsnelheid.** Logius Generieke Managed Services wil afnemers snel kunnen voorzien van benodigde nieuwe of aangepaste functionaliteiten. Dit vraagt enerzijds een tijdige en accurate forecast, maar ook snelheid aan de leverzijde.
5. **Schaalbaarheid en efficiëntie.** Gebruik van e-overheid voorzieningen groeit en dat soms met flinke sprongen. Logius Generieke Managed Services wil het op- en afschalen van Logius producten in termen van capaciteit optimaal en snel kunnen faciliteren.

Kosten MS	Categorie	Per maand	Eenmalig	2015	2016	2017	2018	2019
Regulier beheer								
Beheerkosten (toename incl. racks ODC)	Continuïteit	€ 75.000	€ 225.000	€ 1.125.000				
Anti DDOS *	Continuïteit	€ 23.700	€ 40.000	€ 324.400				
SIEM basis*	Veiligheid	€ 55.000		€ 660.000				
Uren inzet								
Interne uren 6 fte	Continuïteit / beheer	€ 98.674		€ 1.184.088				
Servicecentrum 0,25 fte	Continuïteit	€ 3.333		€ 39.996				
contractmat + Juridische zaken 1 fte	Continuïteit	€ 6.000		€ 72.000				
Regulier beheer				€ 3.405.484	€ 3.746.032	€ 4.120.636	€ 4.532.699	€ 4.985.969
Dekking uit verschillende voorzieningen				€ -1.368.500	€ -1.505.350	€ -1.655.885	€ -1.821.474	€ -2.003.621
Totaal regulier beheer				€ 2.036.984	€ 2.240.682	€ 2.464.751	€ 2.711.226	€ 2.982.348
Projectactiviteiten 2015 versterking beheer								
Implementatie BIR t.a.v. Managed Services Dienstverlening inclusief accreditatie en informatieset afnemers.	Veiligheid			€ 454.900				
Uitbreiding SIEM , logging en monitoring applicaties	Veiligheid	€ 50.000	pm	€ 600.000				
Vereenvoudiging en verbeteren van processen	Continuïteit		€ 50.000	€ 50.000				
Doorontwikkeling bestelportaal	automatiseren		€ 100.000	€ 100.000				
Onderzoek naar mogelijkheden voor hogere beschikbaarheid met implementatie quick wins	Continuïteit		€ 50.000	€ 50.000				
Verbeteren rapportage	Continuïteit		€ 35.000	€ 35.000				
Ontwikkelen Platform As A Service (PAAS) dienstverlening:	Ontzorging							
Beveiligdkoppelvlak (o.a. Message-, XML- en WEB-gateway, en secure proxy)	Ontzorging	€ 60.000	€ 120.000	€ 840.000				
Applicatie platform	Ontzorging	€ 25.000	€ 80.000	€ 380.000				
Database	Ontzorging	€ 15.000	€ 60.000	€ 240.000				
Ontwikkeling functionaliteit VM-Console	Perfectief onderhoud	pm	€ 46.980	€ 46.980				
Uitbreiding bandbreedte bv. T.b.v. Anti DDOS*		€ 30.000	€ 10.000	€ 370.000				
Totaal projectactiviteiten				€ 2.749.900	€ 224.068	€ 246.475	€ 271.123	€ 298.235
Totaal				€ 4.786.884	€ 2.464.751	€ 2.711.226	€ 2.982.348	€ 3.280.583

De kosten voor de beschreven generieke dienstverlening worden verdeeld over de diverse voorzieningen van Logius die draaien op Managed Services en worden dus gedekt binnen de voor die voorzieningen beschikbare middelen.

Naam voorziening : 4.5 PKIoverheid
 Cluster : Interconnectiviteit
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : Logius
 Korte omschrijving voorziening : PKIoverheid zorgt voor een veilige en betrouwbare uitgifte van PKIoverheid certificaten door Certificate Service Providers (CSP's) die zijn aangesloten bij het PKIoverheid- stelsel. Een digitaal certificaat van PKIoverheid waarborgt de betrouwbaarheid van informatie-uitwisseling via e-mail en websites op basis van Nederlandse (en Europese) wetgeving.
 Begroting/budget : H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	1,2	1,2	1,2	1,8	1,2
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	1,2	1,2	1,2	1,8	1,2
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	1,2	1,16	1,08	1,052	1,052
6) Beschikbaar uit aanvullende post		0,04	0,12	0,748	0,148
7) Totaal beschikbaar	1,2	1,2	1,2	1,8	1,2
8) Eventuele aandachtspunten					

Benodigd voor beheer & exploitatie

Onder beheer & exploitatie verstaan we alles wat nodig is om de dienst PKIoverheid te kunnen leveren. In de opdrachtovereenkomst staat uitvoerig beschreven welke activiteiten daarvoor worden uitgevoerd. In onderstaande tabel worden de totale kosten getoond met een verdeling naar personele kosten en overige kosten.

B&E Basis	Subtotalen
Personeel regulier	542.000
OOP	658.000
Totaal	1.200.000

Het PKIoverheidstelsel berust op marktwerking. Er worden geen doelen gesteld t.a.v. volumegroei. Het gebruik van PKIoverheid certificaten wordt ook niet actief vermarkt door de Policy Authority (PA).

Het PKIoverheid stelsel maakt gebruik van standaarden. Belangrijkste beheerobject is het Programma van Eisen van PKIoverheid dat eisen stelt aan betrouwbare uitgifte door certificate service providers (CSP's) . Aanpassing van het PvE behoeft geen extra investeringen van de Policy Authority (PA).

In 2015 wordt gemigreerd naar nieuwe PKI software van EJBICA. Hiermee kan het centrale deel van de hiërarchie van PKIoverheid waar de PA verantwoordelijk voor is de komende jaren vooruit. De kosten van den deze migratie worden gespreid over 2014, 2015 en 2016 en uit het huidige budget gefinancierd. Daarnaast is als onderdeel van het B&E budget een post gereserveerd voor onvoorziene wijzigingen die voortvloeien uit internationale standaarden waaraan PKIoverheid moet voldoen (eIDAS verordening, ETSI normen, Baseline Requirements van het CABforum). Ook in deze vorm van doorontwikkeling is derhalve voorzien.

Naam voorziening : 4.6 NORA
 Cluster : Interconnectiviteit
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : ICTU
 Korte omschrijving voorziening : De Nederlandse Overheids Referentie Architectuur. Kaders en afspraken voor het inrichten van de informatiehuishouding van de overheid en het bevorderen van interoperabiliteit.
 Begroting/budget : H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	0,415	0,415	0,415	0,415	0,415
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	0,415	0,415	0,415	0,415	0,415
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0,415	0,415	0,415	0,415	0,415
6) Beschikbaar uit aanvullende post					
7) Totaal beschikbaar	0,415	0,415	0,415	0,415	0,415
8) Eventuele aandachtspunten					

Naam voorziening : 4.7 Standaarden (inclusief webrichtlijnen)
 Cluster : Interconnectiviteit
 Opdrachtgever : EZ (excl. webrichtlijnen) en BZK (webrichtlijnen)
 Beheerder : Bureau Forum Standaardisatie (Logius)
 Korte omschrijving voorziening : Open standaarden en gestandaardiseerde voorzieningen zijn de norm voor een dienstverlenende, lastenarme en compacte overheid door grootschalige digitale gegevensuitwisseling en gegevenshergebruik. Het toetsen en bijhouden van lijsten met overheidsbrede werking is de taak van het Bureau Forum Standaardisatie (onderdeel van Logius) ter ondersteuning van het Nationaal Beraad (voorheen College Standaardisatie).
 Begroting/budget : € 2.1M per jaar (EZ) en 0.535M per jaar (BZK)

Standaarden (EZ)	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	€ 2.1M	€ 2.1M	€ 2.1M		
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd					
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	€ 2.1M EZ begroting	€ 2.1M EZ begroting	€ 2.1M EZ begroting		
6) Beschikbaar uit aanvullende post					
7) Totaal beschikbaar	€ 2.1M	€ 2.1M	€ 2.1M		
8) Eventuele aandachtspunten Begroting/budget EZ is exclusief het beheren van webrichtlijnen (BZK)					

Toelichting.

- Posten 4 en 7 zijn aan elkaar gelijk.
- Het mandaat voor het (Bureau) Forum Standaardisatie voor de periode 2015-2017 is in februari 2015 goedgekeurd door de Ministeriële Commissie. Het werkplan 2015 is in 2014 inhoudelijk goedgekeurd door het College Standaardisatie (ondergebracht bij het Nationaal Beraad). Het budget is onderdeel van het goedgekeurde werkplan 2015 van de Directie Regeldruk en ICT-beleid van EZ. In mei kan de overeenkomst (2015-2017) tussen EZ en Logius formeel worden getekend. Dit heeft er mee te maken dat voor het afsluiten van het boekjaar 2014 (onderdeel van de overeenkomst 2012-2014) een goedgekeurde accountantsverklaring van Logius over 2014 nodig is.

Webrichtlijnen (BZK)	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	€ 0.4M	€ 0.4M	€ 0.4M		
2) Benodigd voor doorontwikkeling			-		
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	€ 0.4M	€ 0.4M	€ 0.4M		

5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	€ 0.4M BZK begroting	€ 0.4M BZK begroting	€ 0.4M BZK begroting		
6) Beschikbaar uit aanvullende post					
7) Totaal beschikbaar	€ 0.4M	€ 0.4M	€ 0.4M		

Naam voorziening : DDoS
 Cluster : Overig
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : LOGIUS

Korte omschrijving voorziening : DDoS is niet een op zichzelf staande voorziening, maar betreft een bundeling van de budgetten voor DDoS-bescherming van de B&I voorzieningen bij Logius: DigiD, DigiD Machtigen, PKI Overheid, Digilevering (stelselvoorziening), Digikoppeling (stelselvoorziening), Digimelding (stelselvoorziening), Stelselcatalogus (stelselvoorziening), Samenwerkende catalogi, Overheidsorganisaties, Overheid.nl, Webrichtlijnen.

Begroting/budget : H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	1,22	1,22	1,22	1,22	1,22
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	1,22	1,22	1,22	1,22	1,22
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	1,22	1,16	1,08	1,052	1,052
6) Beschikbaar uit aanvullende post		0,06	0,14	0,168	0,168
7) Totaal beschikbaar	1,22	1,22	1,22	1,22	1,22
8) Eventuele aandachtspunten					

Alle voorzieningen, PKIoverheid, overheidsdiensten, overheid.nl, samenwerkende catalogi en Webrichtlijnen uitgezonderd, worden beschermd door de DDoS-wasstraat van het EASI-platform. Naast de generieke kosten worden nog kosten voorzien ten aanzien van voorzieningspecifieke maatregelen. Hierbij gaat het om organisatie, procedures en regie, actieve logging tooling en beheer en technische applicatie maatregelen.

De kosten bedragen het totaal van de kosten van DDoS-activiteiten uit de afzonderlijke B&E opdrachtbrieven. Voor deze opbouw is destijds gekozen om fragmentatie van de aanpak van DDoS bij beleid, beheer en uitvoering te voorkomen.

Inmiddels wordt gestreefd naar het opnemen van DDOS in de individuele opdrachtbrieven van GDI voorzieningen. Hiertoe zal nog bepaald moeten worden hoe de toerekening van kosten plaats zal vinden.

Voor 2016 geldt dat er een zelfde budget als 2015 noodzakelijk is om de toenemende grootte en hoeveelheid van DDoS-aanvallen te kunnen weerstaan. Onvoldoende beschermingsmaatregelen kunnen leiden tot onbereikbaar van voor de maatschappij belangrijke systemen. Het grootste deel is afkomstig van de begroting van BZK.

Naam voorziening : 4.4 Digipoort Procesinfrastructuur/Logius generieke Managed Services¹
 Cluster : Interconnectiviteit
 Opdrachtgever :
 Beheerder : Logius
 Korte omschrijving voorziening :
 Begroting/budget :

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	4,79	2,47	2,71	2,98	3,28
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	4,79	2,47	2,71	2,98	3,28
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (Doorbelasten aan gebruikers)	4,79	2,47	2,71	2,98	3,28
6) Beschikbaar uit aanvullende post					
7) Totaal beschikbaar	4,79	2,47	2,71	2,98	3,28
8) Eventuele aandachtspunten					

Opmerkingen/toelichting:

Logius Generieke Managed Services betreffen generieke infrastructurele ICT diensten die nodig zijn om bestaande Logius producten optimaal te faciliteren en nieuwe efficiënt in beheer te kunnen nemen. De Logius Generieke Managed Services bieden een robuust, gestandaardiseerd en efficiënt fundament voor Logius producten.

Kenmerkend voor de dienstverlening van Logius Generieke Managed Services zijn de volgende vijf kernpunten:

1. **Veiligheid.** De Logius Generieke Managed Services bieden basisbeveiliging van hoog niveau die Logius producten ontzorgen. Hiermee worden redundante investeringen voor vergelijkbare beveiligingsmaatregelen voorkomen. Gelet op het maatschappelijk belang van de door Logius beheerde producten is veiligheid, zichtbaarheid en het vertrouwen van burger en bedrijf in deze producten van elementair belang. Beveiliging is kostbaar, hergebruik van middelen en maatregelen (en het delen daarvan) is daarom essentieel. De BIR-standaarden staan centraal bij het verhogen van de beveiliging.
2. **Continuïteit.** De Logius Infrastructuur Managed Services producten zijn operationeel en storingsvrij. De eisen rond dit onderwerp nemen toe door een toename in het gebruik en door een toename van het maatschappelijke belang van eOverheid producten.
3. **Ontzorging.** Logius afdelingen richten zich op een specifieke markt en beschikken over specifieke kennis. Commodity aspecten zoals onderliggende ICT wordt bij voorkeur uitbesteed. Logius Generieke Managed Services helpt hierbij door de niet specifieke ICT diensten te leveren.

¹ De juiste benaming van deze voorziening is: 'Logius Generieke Managed Services'. Per abuis is in het budgettaire overzicht de naam 'Digipoort Procesinfrastructuur' gehanteerd.

4. **Ontwikkelsnelheid.** Logius Generieke Managed Services wil afnemers snel kunnen voorzien van benodigde nieuwe of aangepaste functionaliteiten. Dit vraagt enerzijds een tijdige en accurate forecast, maar ook snelheid aan de leverzijde.
5. **Schaalbaarheid en efficiëntie.** Gebruik van e-overheid voorzieningen groeit en dat soms met flinke sprongen. Logius Generieke Managed Services wil het op- en afschalen van Logius producten in termen van capaciteit optimaal en snel kunnen faciliteren.

Kosten MS	Categorie	Per maand	Enmalig	2015	2016	2017	2018	2019
Regulier beheer								
Beheerkosten (toename incl. racks ODC)	Continuïteit	€ 75.000	€ 225.000	€ 1.125.000				
Anti DDOS *	Continuïteit	€ 23.700	€ 40.000	€ 324.400				
SIEM basis*	Veiligheid	€ 55.000		€ 660.000				
Uren inzet								
Interne uren 6 fte	Continuïteit / beheer	€ 98.674		€ 1.184.088				
Servicecentrum 0.25 fte	Continuïteit	€ 3.333		€ 39.996				
contractmgt + Juridische zaken 1 fte	Continuïteit	€ 6.000		€ 72.000				
<i>Regulier beheer</i>				€ 3.405.484	€ 3.746.032	€ 4.120.636	€ 4.532.699	€ 4.985.969
Dekking uit verschillende voorzieningen				€ -1.368.500	€ -1.505.350	€ -1.655.885	€ -1.821.474	€ -2.003.621
Totaal regulier beheer				€ 2.036.984	€ 2.240.682	€ 2.464.751	€ 2.711.226	€ 2.982.348
Projectactiviteiten 2015 versterking beheer								
Implementatie BIR t.a.v. Managed Services Dienstverlening inclusief accreditatie en informatieset afnemers.	Veiligheid			€ 454.900				
Uitbreiding SIEM , logging en monitoring applicaties	Veiligheid	€ 50.000	pm	€ 600.000				
Vereenvoudiging en verbeteren van processen	Continuïteit		€ 50.000	€ 50.000				
Doorontwikkeling bestelportaal	automatiseren		€ 100.000	€ 100.000				
Onderzoek naar mogelijkheden voor hogere beschikbaarheid met implementatie quick wins	Continuïteit		€ 50.000	€ 50.000				
Verbeteren rapportage	Continuïteit		€ 35.000	€ 35.000				
Ontwikkelen Platform As A Service (PAAS) dienstverlening:	Ontzorging							
Beveiligdkoppelvlak (o.a. Message-, XML- en WEB-gateway, en secure proxy)	Ontzorging	€ 60.000	€ 120.000	€ 840.000				
Applicatie platform	Ontzorging	€ 25.000	€ 80.000	€ 380.000				
Database	Ontzorging	€ 15.000	€ 60.000	€ 240.000				
Ontwikkeling functionaliteit VM-Console	Perfectief onderhoud	pm	€ 46.980	€ 46.980				
Uitbreiding bandbreedte bv. T.b.v. Anti DDOS*		€ 30.000	€ 10.000	€ 370.000				
Totaal projectactiviteiten				€ 2.749.900	€ 224.068	€ 246.475	€ 271.123	€ 298.235
Totaal				€ 4.786.884	€ 2.464.751	€ 2.711.226	€ 2.982.348	€ 3.280.583

De kosten voor de beschreven generieke dienstverlening worden verdeeld over de diverse voorzieningen van Logius die draaien op Managed Services en worden dus gedekt binnen de voor die voorzieningen beschikbare middelen.

Bestedingsplannen cluster Gegevens

Naam voorziening : 3.1 Beheervoorziening Burgerservicenummer
 Cluster : Gegevens
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : RvIG
 Korte omschrijving voorziening: Voorziening voor het genereren, distribueren, toekennen en beheren van burgerservicenummers; beheer van het Foutenmeldpunt BSN (FMP); Beheer van het Nummerregister (conform WABB) en het beheer van de voorziening voor algemene informatie (WABB).
 Begroting/budget : H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
6) Beschikbaar uit aanvullende post					
7) Totaal beschikbaar	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
8) Eventuele aandachtspunten					

Naam voorziening : 3.2 Digikoppeling
 Cluster : Gegevens
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : Logius
 Korte omschrijving voorziening : Digikoppeling bestaat uit een set standaarden en ondersteunende (test)voorzieningen voor digitaal berichtenverkeer tussen overheidsorganisaties. Een organisatie die Digikoppeling heeft geïmplementeerd kan veilig en eenvoudig digitaal berichten uitwisselen met collega-overheidsorganisaties. MijnOverheid en het Omgevingsloket Online.
 Begroting/budget : H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie (B&E)	1,55	1,72	1,72	1,83	1,68
2) Benodigd voor doorontwikkeling	0,51	0,55	0,95	0,45	0,65
3) Benodigd voor volumegroei *)	0.61	0.24	0.02	0,45	0,45
4) Totaal benodigd	2.67	2.51	2.69	2,73	2,78
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	1,34	1,1	5,35	5,26	5,26
6) Beschikbaar uit aanvullende post	1.33	1.41	Zie opm	Zie opm	Zie opm
7) Totaal beschikbaar	2.67	2.51	2,67	2,73	2,78
8) Eventuele aandachtspunten			Nadere toedeling moet nog plaatsvinden (3.2 t/m 3.5) Derhalve staan bij de overige voorzieningen geen bedragen opgenomen bij punt 5+6 → beroep aanvullende post is afhankelijk	Nadere toedeling moet nog plaatsvinden (3.2 t/m 3.5) Derhalve staan bij de overige voorzieningen geen bedragen opgenomen bij punt 5+6 → beroep aanvullende post is afhankelijk	Nadere toedeling moet nog plaatsvinden (3.2 t/m 3.5) Derhalve staan bij de overige voorzieningen geen bedragen opgenomen bij punt 5+6 → beroep aanvullende post is afhankelijk

Toelichting benodigde aanvullende gelden

Voor Stelselvoorzieningen is een opdrachtovereenkomst opgesteld en getekend voor 2015 voor beheer en exploitatie van €6,12 mln. waarvan €1,34 voor Digikoppeling. Deze

opdrachtovereenkomst is gebaseerd op ontoereikende budgetten en niet op de financiële prognoses. Hetzelfde geldt voor 2016, de beschikbare gelden zijn ontoereikend voor de financiële prognoses. De aanvullende gelden worden daarom ingezet dit gat te dichten. Daarnaast wordt het geld ingezet voor doorontwikkeling en volumegroei. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

B&E

- De verwachting is dat de totale B&E kosten t/m 2016 zullen blijven stijgen. Oorzaak hiervan is:
 - Het beheren van een extra koppelvlak binnen Digikoppeling in het kader van de nieuwe, uitgebreide versie van de standaard Digikoppeling 3.0.
 - Het aantal overheidsorganisaties dat gebruik maakt van Digikoppeling neemt sterk toe, zoals blijkt uit de monitor van uitgegeven Overheidsidentificatienummers (OIN). Dit leidt tot aanzienlijk meer beheerinspanning op het gebied van onder andere beantwoorden van vragen, het realiseren van nieuwe klantbehoeften en het oplossen van fouten en afstemmen over verbeteringen in zowel de standaard als de ondersteunende (test)voorzieningen.

Doorontwikkeling

- Er is een aantal zaken dat de komende jaren aandacht vraagt met betrekking tot de doorontwikkeling van Digikoppeling.

2015 (agenda en begroting in 2014 afgestemd met Programmaraad Stelsel van Basisregistraties)

- Voor de identificatie en authenticatie van de organisaties die de berichten uitwisselen, wordt nu het Overheidsidentificatienummer (OIN) gebruikt. Op dit moment worden deze nummers nog door Logius uitgegeven en beheerd. De inschatting is dat het huidige OIN beleid en het beheer niet toekomstbestendig is, gelet op de toename van organisaties die gebruik maken van Digikoppeling. Er dient daarom onderzoek plaats te vinden naar;
 - Het aanpassen van het OIN beleid voor de uitgifte van OIN nummers
 - Mogelijke migratie van de uitgifte van OIN nummers van Logius naar het Handelsregister
 - Het gebruik van het OIN voor het beleidsvraagstuk van Adressering/Routering en Doelbinding
- Kosten uitkomsten OIN beleid: €200k
- Logius dient ontwikkelingen in het Geo- en in het Europees domein nauwlettend te volgen en de impact hiervan op de Digikoppeling standaard te bepalen (€55k);
- Flexibilisering authenticatiemogelijkheden: er is behoefte aan het uitbreiden van de standaard met een voorschrift voor het opnemen van eID authenticatie- en bevoegdheids-verklaringen in Digikoppeling. Dit moet in samenhang met aanpassen OIN-functies.
- Informatievoorziening over Digikoppeling verbeteren (best practices, kennis en community) (€200k) .
- Om betere invulling te geven aan de ketenregierol is o.a. beheertoolsing nodig voor betere monitoring van gebruik en systemen (€50k).

2016

- De ondersteunende tools, die Logius beheert voor de implementatie van de standaard, dienen geactualiseerd te worden (€300k).

-
- Doorontwikkeling van de beheertoolsing op basis van ervaring die is opgedaan en nieuwe behoeften (€50k).
 - Aanpassingen aan de functies van het OIN register doorvoeren afkomstig uit het onderzoek uit 2015 naar verbetering van de uitgifte- en beheerprocessen en de toepassing van het OIN (€100k).
 - Impact ontwikkelingen in het Geo- en in het Europees domein (€100k);

De bestuurlijke afspraak voor de huidige versie van de standaard (Digikoppeling 3.0) stamt uit 2012. Voorbereiding van de vernieuwing van de standaard is nodig om aanpassing in 2017 te starten

Naam voorziening : 3.3 Digilevering
 Cluster : Gegevens
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : Logius
 Korte omschrijving voorziening: Digilevering is een voorziening waarmee afnemers van basisregistraties op basis van een abonnement gebeurtenisberichten over gegevens in de basisregistraties kunnen ontvangen op een uniforme, betrouwbare en efficiënte manier.
 Begroting/budget : H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	4,43	5,6	5,6	5,6	5,6
2) Benodigd voor doorontwikkeling	1,5	1,4	0,85	0,55	0,55
3) Benodigd voor volumegroei *)	1	1.33	1.4	0,4	0,4
4) Totaal benodigd	6.93	8.33	7.85	6,55	6,55
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	3,002	3,9			
6) Beschikbaar uit aanvullende post	3,928	4.43			
7) Totaal beschikbaar	6,93	8.33			
8) Eventuele aandachtspunten			Zie opmerkingen digikoppeling	Zie opmerkingen digikoppeling	Zie opmerkingen digikoppeling

Toelichting benodigde aanvullende gelden

Voor Stelselvoorzieningen is een opdrachtovereenkomst opgesteld en getekend voor 2015 voor beheer en exploitatie van €6,12 mln. waarvan €3,002 voor Digilevering. Deze opdrachtovereenkomst is gebaseerd op ontoereikende budgetten en niet op de financiële prognoses. Hetzelfde geldt voor 2016, de beschikbare gelden zijn ontoereikend voor de financiële prognoses. De aanvullende gelden worden daarom ingezet dit gat te dichten. Daarnaast wordt het geld ingezet voor doorontwikkeling en volumegroei. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

B&E

- In 2014 was het gebruik nog niet op het gewenste (iNUP) niveau. Momenteel wordt er wel brede ervaring opgedaan in productie. De toenemende groei van het aantal aansluitingen en het berichtenverkeer resulteert in hogere inzet en bijbehorende kosten voor applicatiebeheer bij de leverancier en de teambezetting bij Logius
- Dit heeft ook direct gevolgen voor de benodigde hardware (servers), gevraagde servicevensters (7x24) en daarmee ook voor de dienstverlening op het gebied van

- capaciteits-, security- en continuïteitsmanagement en het aantal benodigde licenties voor de onderliggende IT-platformen met bijbehorende hogere vaste leverancierskosten.
- Aangesloten basisregistraties en overige aanbieders, zoals het CIBG hebben prognoses afgegeven. Dit betreft het aantal uitgaande berichten die verzonden worden naar verschillende afnemers. Voor Digilevering is de verwachte groei in totale berichten:
2015: 16 mln.
2016: 50 mln.
 - Het aantal berichten groeit exponentieel met de aantallen aangesloten basisregistraties en afnemers. De berichtstromen zullen qua omvang en per basisregistratie worden gemonitord en periodiek gerapporteerd.

Doorontwikkeling

De doorontwikkelagenda en begroting 2015 is al in 2014 afgestemd met opdrachtgever en betreffende stuurgroep (namens Programmaraad Stelsel van Basisregistraties (PSB), nu Regieraad Gegevens):

2015:

- Ketenintegriteit, bedrijfszekerheid en functionaliteit Digilevering (€1,1 mln.):
 - Opschaling ten behoeve van groeiend gebruik is nodig, met name voor de piek in berichtvolumes, die basisregistratie Landelijke Voorziening WOZ (LV-WOZ) in het voorjaar kent;
 - De robuustheid van de voorziening is in 2014 onderwerp van onderzoek geweest. De conclusie luidde dat deze vergroot dient te worden om de foutgevoeligheid van toekomstige berichtstromen zoals de LV-WOZ te kunnen beheersen. Hiervoor worden piek spreidende technieken ingezet (bijv. bufferen, wachtrijen, en het vergroten van de opslag en bewaartermijn van berichten);
 - Er gaat onderzoek plaatsvinden naar de vorm van de ondersteuning van compleetheid en volgordelijkheid van berichten door Digilevering. Hier wordt al langer om gevraagd door sommige organisaties, voor wie de volgorde waarin de berichten worden afgeleverd en de mate van compleetheid van belang is;
 - Realisatie van een tweede ketentestomgeving voor afnemers ter ondersteuning van aansluittrajecten.
- In 2015 komt Digikoppeling 3.0 ook op de Pas-toe-leg-uit-lijst van het Forum Standaardisatie. Digilevering moet deze nieuwe versie van Digikoppeling implementeren (€100k).
- Plateau 2 (€300k)
 - Verdere opschaling van het gebruik van Digilevering is voorzien met het aansluiten van de basisregistraties BRP en BRK. Aanpassing van de voorziening om dit mogelijk te maken is nodig.
 - Onderzoek naar de positionering van de voorziening Digilevering in relatie tot lokale dataopslag van gegevens uit basisregistraties bij afnemers;
 - Door de voorziene groei in het gebruik van Digilevering worden ook nieuwe dreigingen en bedrijfsrisico's geïntroduceerd. De informatiebeveiligingsrichtlijnen vereisen aanvullende maatregelen.
 - Onderzoek naar impact en consequenties van mogelijk hergebruik van de voorziening Digilevering buiten het Stelsel van Basisregistraties. Digilevering is in principe natuurlijk ook in te zetten voor gegevensleveringen op basis van abonnementen op gegevens uit andere registraties dan alleen basisregistraties. Onder andere CIBG en BKWI hebben hiervoor interesse getoond.

2016

- Plateau 3 (€1,3 mln.)

-
- Onderzoek naar verdere functionele aanpassingen, onder andere als gevolg van het aansluiten van andere basisregistraties; verdieping gebaseerd op functionele afnemersbehoefte.
 - Ketenregie/beheertooling (€100k)
 - Om betere invulling te geven aan de ketenregierol is o.a. beheertooling nodig voor betere monitoring van gebruik en systemen.

Naam voorziening : 3.4 Digimelding
 Cluster : Gegevens
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : Logius
 Korte omschrijving voorziening : Met Digimelding kunnen overheden bij gereede twijfel (vermeende) onjuistheden in de gegevens van basisregistraties uniform en efficiënt terugmelden aan de bronhouders van de basisregistraties.
 Begroting/budget : H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	1,15	1,17	1,17	1,28	1,13
2) Benodigd voor doorontwikkeling	2,6	1,7	1,05	0,6	0,6
3) Benodigd voor volumegroei *)	0.5	0.57	0.33	0,36	0,36
4) Totaal benodigd	4.25	3.44	2.55	2,24	2,09
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	1,054	0			
6) Beschikbaar uit aanvullende post	3.196	3.44			
7) Totaal beschikbaar	4.25	3.44			
8) Eventuele aandachtspunten			Zie opmerkingen digikoppeling	Zie opmerkingen digikoppeling	Zie opmerkingen digikoppeling

Toelichting benodigde aanvullende gelden

Voor Stelselvoorzieningen is een opdrachtovereenkomst opgesteld en getekend voor 2015 voor beheer en exploitatie van €6,12 mln. waarvan €1,054 voor Digimelding. Deze opdrachtovereenkomst is gebaseerd op ontoereikende budgetten en niet op de financiële prognoses. Hetzelfde geldt voor 2016, de beschikbare gelden zijn ontoereikend voor de financiële prognoses. De aanvullende gelden worden daarom ingezet dit gat te dichten. Daarnaast wordt het geld ingezet voor doorontwikkeling en volumegroei. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

B&E

- De totale B&E kosten stijgen vanaf 2015 vanwege het in beheer nemen van Digimelding:
 - per basisregistratie worden gedeeltelijk maatwerkoplossingen geïmplementeerd en beheerd, daarbij wordt zoveel mogelijk gestreefd naar standaardisatie van het koppelvlak met afnemers
- Daarnaast zullen de kosten stijgen door het aansluiten van alle overheidsorganisaties. Dat leidt tot aanzienlijk meer beheerinspanning op het gebied van onder andere beantwoorden van vragen, het realiseren van nieuwe klantbehoeften en het oplossen van fouten en afstemmen over verbeteringen in zowel de standaard als de bijbehorende voorzieningen

- Digimelding is in het vierde kwartaal 2014 in beheer gekomen bij Logius. Door de aansluiting van basisregistraties en afnemers zal het aantal meldingen vanaf 2015 stijgen. Als het gebruik door afnemers, burgers en bedrijven – o.a. door toepassen inzage- en correctierecht - van de gegevens in de basisregistraties toeneemt en ook de gegevenskwaliteit verbetert, dan zal naar verwachting ook het aantal meldingen van onjuistheden in gegevens weer op langere termijn afvlakken en mogelijk zelfs dalen. Voornoemde ontwikkelingen die elkaar (kunnen) compenseren en ook de kwaliteit van de meldingen zullen worden gemonitord.
- De meest actuele schatting voor het aantal terugmeldingen via Digimelding in 2015 is:
 - Op Handelsregister (KvK): 250
 - Op BRP (RvIG): 1.500
 - Op BAG (Kadaster): 500

Er is hierbij geen onderscheid gemaakt naar de partijen die terugmelden. In ieder geval kunnen "grootverbruikers" als Kadaster, UWV en Belastingdienst nu nog niet terugmelden via Digimelding, zij zijn nog niet aangesloten.

Doorontwikkeling

De doorontwikkelagenda en begroting 2015 is al in 2014 afgestemd met de opdrachtgever en betreffende stuurgroep (namens Programmaraad Stelsel van Basisregistraties (PSB), nu Regieraad Gegevens).

2015

- Op dit moment vindt ontwikkeling plaats van de terugmeldvoorziening van BAG (BALI/BAG). In beheername en uitrol dient nog dit jaar plaats te vinden. (€300k)
- Toepassing van 2 laags beveiliging op de toegang tot Digimelding vanwege het privacy gevoelige karakter van de persoonsgegevens uit de BRP. (€300k)
- Bij de initiële oplevering van de nieuwe voorziening zijn nog veel openstaande punten meegekomen. Het oplossen van deze bevindingen is een noodzakelijke inhaalactie. (€600k)
- Om de Digimelding standaard direct te kunnen implementeren in de systemen bij zowel afnemers als registraties en daarmee rechtstreeks terug te kunnen melden vindt de ontwikkeling van webservices plaats. (€1,4 mln.)

2016

Voor 2016 voorzien we de volgende ontwikkelingen:

- Generieke functionaliteit voor het meesturen van bijlagen bij de terugmeldingen. (€1 mln.)
- Aanvullende functionaliteit op basis van gebruikerswensen van afnemers die gaan aansluiten. (€650k)
- Om betere invulling te geven aan de ketenregierol is o.a. beheertoolsing nodig voor betere monitoring van gebruik en systemen. (€50k)

Naam voorziening : 3.5 Stelselcatalogus
 Cluster : Gegevens
 Opdrachtgever : BZK
 Beheerder : Logius
 Korte omschrijving voorziening : De Stelselcatalogus is een online catalogus die gebruikers, afnemers, leveranciers en anderen een integraal overzicht en inzicht geeft van de beschikbare gegevens en begrippen binnen het Stelsel van Basisregistraties en hun betekenis. Op basis daarvan kunnen organisaties zich een gefundeerde mening vormen over de bruikbaarheid van gegevens in de basisregistraties binnen hun eigen werkprocessen.
 Begroting/budget : H7 / Artikel 6

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	0,6	0,6	0,6	0,75	0,6
2) Benodigd voor doorontwikkeling	0,6	0,3	0,15	0,75	0,25
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	1,2	0,9	0,75	1,5	0,85
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0,724	0,9			
6) Beschikbaar uit aanvullende post	0,476	0			
7) Totaal beschikbaar	1,2	0,9			
8) Eventuele aandachtspunten			Zie opmerkingen digikoppeling	Zie opmerkingen digikoppeling	Zie opmerkingen digikoppeling

Toelichting benodigde aanvullende gelden

Voor Stelselvoorzieningen is een opdrachtovereenkomst opgesteld en getekend voor 2015 voor beheer en exploitatie van €6,12 mln. waarvan €0,724 voor Stelselcatalogus. Deze opdrachtovereenkomst is gebaseerd op ontoereikende budgetten en niet op de financiële prognoses. Hetzelfde geldt voor 2016, de beschikbare gelden zijn ontoereikend voor de financiële prognoses. De aanvullende gelden worden daarom ingezet dit gat te dichten. Daarnaast wordt het geld ingezet voor doorontwikkeling en volumegroei. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

B&E

- De B&E-kosten van de Stelselcatalogus in de huidige vorm zullen in principe niet stijgen. Indien er nieuwe versies ontwikkeld en beheerd moeten worden als gevolg van nieuwe initiatieven voor specifieke doelgroepen of sectoren of wanneer er extra nieuwe functionaliteiten op basis van gebruiksbehoeften beheerd moeten worden zijn

aanvullende middelen nodig. Hierop zal dan ook de governance en bijbehorende financiering ingeregeld worden.

- Er zijn ideeën voor de koppeling met aanvullende externe bronnen. Voor sommige van deze bronnen kan er sprake zijn van licentiekosten. Deze kosten zijn nu nog niet inzichtelijk en ook niet begroot.

Doorontwikkeling

Er staat nu een goede basis. De doorontwikkeling rondom content, vulling en gebruik van de Stelselcatalogus is essentieel en vraagt om ketensamenwerking. Daarnaast zal er verbinding worden gezocht met Digitaal 2017 en het Digiprogramma, i.e. het Stelsel van Overheidsgegevens, het Rotonde concept, Wetsontwerptrajecten, Semantische harmonisering door hergebruik, en samenwerking (federatie) met sectorale catalogi en kennis. Er wordt continu gemonitord met ketenpartners wat dit betekent voor de doorontwikkeling (en beheer) van de Stelselcatalogus binnen de afspraken over governance en financiering.

- Functionele Releases 2015/2016 (€400k/ €200k)
 - Twee releases op basis van gebruikersbehoeften (uitbreiding van het aantal begrippen of metadata, nieuwe functionaliteit, koppelingen naar nieuwe (linked (open) data) bronnen
 - (mogelijke) aansluitingen van de basisregistraties BLAU en BRO-BGT
 - Functionaliteit ontwikkelen waarmee gebruikers ook zelf rapportages kunnen samenstellen.
- Ketenregie 2015/2016 (€200k/€100k)
 - Beter toegankelijk maken van de Stelselcatalogus voor gebruikers
 - Juridische informatie uitbreiden ten behoeve van wetsontwerpers door (bijv.) te koppelen naar Linked Data Overheid (LiDO)
 - Gebruikersgroep samenstellen
 - Door kunnen verwijzen naar het datamodel van de verschillende (basis)registraties

Bestedingsplan Bureau Digitale overheid

Naam voorziening	: Bureau Digitale overheid
Cluster	: Overig
Opdrachtgever	: Digicommissaris
Beheerder	:
Korte omschrijving voorziening	: Burgers en bedrijven kunnen, als ze dat willen, snel, gemakkelijk, veilig en betrouwbaar al hun zaken digitaal regelen met de overheid. Dat is de missie van de Digicommissaris.
Begroting/budget	: -

	2015	2016	2017	2018	2019
1) Benodigd voor beheer & exploitatie	3	3	3	3	
2) Benodigd voor doorontwikkeling					
3) Benodigd voor volumegroei					
4) Totaal benodigd	3	3	3	3	
5) Beschikbaar uit reguliere begroting (aangegeven welke begrotingen)	0	0	0	0	
6) Beschikbaar uit aanvullende post	3	3	3	3	
7) Totaal beschikbaar	3	3	3	3	
8) Eventuele aandachtspunten					

De kosten van bureau Digitale overheid bestaan uit 3 componenten te weten:

Loonkosten ¹ :	2.7 miljoen euro
Facilitaire kosten ² :	0.25 miljoen euro
Onvoorzien:	0.05 miljoen euro
Totaal:	3 miljoen euro

¹ Inclusief externe inhuur

² Inclusief eenmalige verhuiskosten

Nota

Aan

Nationaal Beraad Digitale Overheid

Van

Bureau Digicommissaris

Betreft

Beslisnotitie uitwerking rollen en rolverdeling

Contactpersoon

Hans van der Stelt
Hans.stelt@digicommissaris.nl

Datum

01-05-2015

Kenmerk

2015-0000256646

Bijlagen

2

Naar aanleiding van een eerste bespreking van de rollen in het Nationaal Beraad van 7 april 2015, is een voorbereidingsgroep bijeen geweest voor een nadere uitwerking van de rollen. Op basis van de discussie die plaats heeft gevonden in de voorbereidingsgroep heeft het Bureau Digicommissaris besloten om deze beslisnotitie aan u voor te leggen.

Vragen aan het Nationaal Beraad:

1. Welk van onderstaande scenario's wordt door de leden van het Nationaal Beraad onderschreven?
2. Gaat u ermee akkoord dat de coördinerend beleidsverantwoordelijken, BZK en EZ, op basis van het gekozen scenario de bijgevoegde rolverdeling finaliseren en afspraken maken met partijen voor het Nationaal Beraad van 8 september 2015? De Digicommissaris kan hierbij ondersteuning bieden.
3. Welke afspraken kunnen de leden van het Nationaal Beraad maken om zekerheid te bieden aan partijen, die de rol oppakken van coördinerend beleidsverantwoordelijke of opdrachtgever, dat er gezamenlijk een oplossing wordt gezocht indien er onvoorziene omstandigheden blijken?
4. Stemt u in met het op basis van het gekozen scenario finaliseren van de definitie van de rollen en de doorvertaling naar de governance (bijlage 1A)?

Situatieschets

De politieke verantwoordelijkheid voor de GDI ligt nu in beginsel bij de coördinerend beleidsverantwoordelijken: het ministerie van BZK en EZ. Naast deze rol zijn deze departementen ook opdrachtgever van de GDI-voorzieningen (op een paar na die niet belegd zijn bij één opdrachtgever of één coördinerend beleidsverantwoordelijke). Daarnaast zijn beide partijen thans ook eigenaar van een beheerorganisatie (EZ van Dictu en BZK/W&R van Logius).

Uitvoeringsorganisaties zijn steeds meer afhankelijk van de GDI-voorzieningen in hun primaire proces en vragen daarom om een grotere rol in de sturing op de voorziening zodat de continuïteit geborgd is en deze voorzieningen zich doorontwikkelen ten behoeve van de dienstverlening aan burgers en bedrijven passend binnen de primaire processen van de uit-

voerders. Vanwege die toenemende betrokkenheid van de uitvoerders bij de GDI, willen ook de vakdepartementen meer betrokken worden en invloed hebben op de beleidsdoelen voor de digitale overheid, zodat in lijn zijn (of worden) met de beleidsdoelen op het vakdomein (bijvoorbeeld domein Werk & Inkomen of Onderwijs).

De medeoverheden zijn voor een steeds groter deel aangesloten op de GDI-voorzieningen en hechten er daarom aan om (vanuit deze bestuurslaag) mee te sturen op de beleidsdoelen van de GDI en daarmee invulling te geven aan het generieke karakter van de GDI-voorzieningen.

Vanuit bovenstaande én vanuit de uitgewerkte beschrijving van de rollen (zie bijlage 1a) is in de voorbereidingsgroep uitgebreid stil gestaan bij de reikwijdte en scope van de invulling van de verschillende rollen en de mogelijke consequenties die deze kunnen hebben. Ten aanzien van het opdrachtgeverschap en de wel of niet bijbehorende politieke verantwoordelijkheid zijn de meningen verdeeld.

Scenario's

Er is een aantal scenario's uitgewerkt om de verschillen naar voren te brengen:

a. Opdrachtgeverschap en politieke verantwoordelijkheid gescheiden

In dit scenario wordt de politieke verantwoordelijkheid bij de coördinerend beleidsverantwoordelijken belegd.

Dit betekent dat de politieke verantwoordelijkheid ligt bij het ministerie van BZK als het gaat om de GDI-voorzieningen die ondersteunend zijn in de relatie tussen de overheid en burgers en bij het ministerie van EZ als het gaat om GDI-voorzieningen die ondersteunend zijn in de relatie tussen overheid en bedrijven.

De coördinerend beleidsverantwoordelijke belegt de opdrachtgeverrol voor een specifieke voorziening formeel, met een overeenkomst, bij een organisatie die in haar taakuitoefening baat (kwantitatief en kwalitatief) heeft bij doorontwikkeling, gebruik en continuïteit van de voorziening. Dit betekent dat organisaties die het opdrachtgeverschap vervullen daartoe moeten zijn toegerust en over voldoende mandaat van de afnemers beschikken om deze rol nationaal/interbestuurlijk in te vullen.

Een hypothetisch voorbeeld zou dan zijn:

Als de Belastingdienst opdrachtgever is voor Digitaal Ondernemersplein en er gaat iets mis in de uitvoering van deze voorziening, dan legt de bewindspersoon van EZ hierover verantwoording af. De Belastingdienst is degene die de rol van de opdrachtgever invult en daarmee stuurt op en aanspreekbaar is voor de realisatie en instandhouding van een voorziening (binnen de gegeven beleids- en financiële kaders), het beleggen van het beheer en exploitatie en de doorontwikkeling. De coördinerend beleidsverantwoordelijke, i.c. EZ, is verantwoordelijk voor de financiële doorvertaling van de beleidskaders. Met het aangaan van de opdrachtgeverrelatie hevelt EZ als coördinerend beleidsverantwoordelijke het budget voor de voorziening over naar de begroting van het ministerie van Financiën (de Belastingdienst).

b. Opdrachtgeverschap en politieke verantwoordelijkheid belegd bij de coördinerend beleidsverantwoordelijke

In dit scenario wordt zowel de politieke verantwoordelijkheid als de opdrachtgeverrol bij de coördinerend beleidsverantwoordelijke belegd. De coördinerend beleidsverantwoordelijke stuurt vanuit nationaal/interbestuurlijk belang in een keten van wederkerigheid tussen beleid en uitvoering.

Dit betekent dat naast de specifieke beleidsrol de ministeries van BZK en EZ ook optreden als opdrachtgever voor de specifieke GDI-voorzieningen voor burgers resp. bedrijven. De opdrachtgeverrol wordt dan niet belegd bij een andere overheidspartij. Dit betekent ook dat de ministeries van BZK en EZ hiertoe moeten zijn/worden uitgerust en over voldoende mandaat van de afnemers beschikken zodat deze rol nationaal/interbestuurlijk ingevuld wordt.

Een hypothetisch voorbeeld zou dan zijn:

Als BZK opdrachtgever is voor DigiD en er gaat iets mis in de uitvoering van deze voorziening, dan legt de bewindspersoon van BZK hierover verantwoording af. BZK belegt in haar eigen departement (eventueel bij een andere afdeling dan de beleidsdirectie om rolzuiverheid te bevorderen) de opdrachtgeverrol. Deze betreffende afdeling van BZK is degene die de rol van de opdrachtgever invult en daarmee stuurt op en aanspreekbaar is voor de realisatie en instandhouding van een voorziening (binnen de gegeven beleids- en financiële kaders), het beleggen van het beheer en exploitatie en de doorontwikkeling. De coördinerend beleidsverantwoordelijke, i.c. BZK, is verantwoordelijk voor de financiële doorvertaling van de beleidskaders. Het budget voor de voorziening staat op de begroting van BZK.

c. Opdrachtgeverschap en politieke verantwoordelijkheid belegd bij een overheidsorganisatie niet zijnde de coördinerend beleidsverantwoordelijke

In dit scenario wordt zowel de politieke verantwoordelijkheid als de opdrachtgeverrol belegd bij een andere overheidsorganisatie dan de coördinerende beleidsverantwoordelijke vanuit het uitgangspunt dat een organisatie die in haar taakuitoefening baat (kwantitatief en kwalitatief) heeft bij doorontwikkeling, gebruik en continuïteit van de voorziening en bij uitstek de opdrachtgeverrol goed kan en zal invullen. Als dit een uitvoeringsorganisatie en/of ZBO betreft zal de politieke verantwoordelijkheid bij het betreffende vakdepartement komen te liggen.

Dit betekent dat organisaties die het opdrachtgeverschap vervullen daartoe moeten zijn toegerust en over voldoende mandaat van de afnemers moeten beschikken zodat de rol nationaal/interbestuurlijk ingevuld wordt. Het dragen van politieke verantwoordelijkheid (via het vak departement) geeft extra zwaarte aan de opdrachtgeverrol.

Dit scenario impliceert een verschuiving in politieke verantwoordelijkheid van BZK en EZ naar andere departementen voor een aantal specifieke GDI-voorzieningen. De politieke verantwoordelijkheid voor één voorziening blijft bij één departement, maar de politieke verantwoordelijkheid voor de GDI als geheel zal bij meerdere departementen belegd worden. Dit zal bestendigd moeten worden in de Ministeriële Commissie Digitale Overheid.

Een hypothetisch voorbeeld zou dan zijn:

Als UWV opdrachtgever is voor DigiD en er gaat iets mis in de uitvoering van de voorziening, dan legt de bewindspersoon van SZW hierover verantwoording af. UWV is degene die de rol van de opdrachtgever invult en daarmee stuurt op en aanspreekbaar is voor de beleidsvorming, realisatie en instandhouding van een voorziening (binnen de gegeven beleids- en financiële kaders), het beleggen van het beheer en exploitatie en de doorontwikkeling.. De coördinerend beleidsverantwoordelijke, i.c. BZK, is verantwoordelijk voor de financiële doorvertaling van de beleidskaders. Met het aangaan van de opdrachtgeverrelatie hevelt BZK als coördinerend beleidsverantwoordelijke het budget voor de voorziening over naar de begroting van het ministerie van SZW (UWV).

Als het in dit hypothetische voorbeeld zou gaan om het beleggen van het opdrachtgeverschap van een voorziening bij een gemeente, provincie en/of waterschap dan is en blijft BZK politiek verantwoordelijk vanuit haar staatsrechtelijke rol.

Rolverdeling

Bijgevoegd is een voorlopige rolverdeling voor de GDI voorzieningen met daarin opgenomen de huidige stand van zaken.

Hieruit blijkt dat voor het merendeel van de voorzieningen de rolverdeling is belegd. Een aantal partijen heeft aangegeven nog niet volledig akkoord te kunnen gaan met de beleidsverantwoordelijkheid of het opdrachtgeverschap, mede afhankelijk van het te kiezen scenario. Hoewel men er positief tegenover staat, bestaat de behoefte om een en ander nader uit te zoeken. Wat zijn de mogelijke financiële, organisatorische en politiek-bestuurlijke risico's die hieruit kunnen voortvloeien? Welke risico-afspraken worden gemaakt?

Aan de andere kant is het gewenst dat er nu opdrachtgevers en coördinerend beleidsverantwoordelijken naar voren treden. Anders blijft de status-quo gehandhaafd met ongewenste en onduidelijke lijnen. Indien een voorziening op dit moment geen opdrachtgever of beleidsverantwoordelijke heeft én nog gesproken wordt met mogelijke kandidaat-opdrachtgevers of beleidsverantwoordelijke, worden deze rollen inclusief de taken en verantwoordelijkheden ingevuld door de coördinerend beleidsverantwoordelijke. Dit is een tijdelijke situatie die zo snel mogelijk moet worden opgelost om de gezamenlijke wens de continuïteit van de GDI-voorzieningen te borgen, doorontwikkeling en gebruik te stimuleren, te kunnen realiseren.

Om tot een snelle invulling van rollen te komen, wordt aangegeven dat van belang is dat eventuele onvoorziene omstandigheden met betrekking tot de voorziening, gezamenlijk wordt opgelost.

Definitie van rollen en doorvertaling governance

1. Inleiding

De voorzieningen van de GDI heeft zich ontwikkeld van een fase waarin ontwikkeling centraal heeft gestaan naar een fase van implementatie en gebruik. De meeste voorzieningen zijn geïmplementeerd en worden steeds meer gebruikt in de primaire processen van medeoverheden en uitvoeringsorganisaties (afnemers). Het is van belang dat de sturing van de GDI-voorziening gericht is op het actueel houden van de GDI-voorziening. Daarmee wordt geborgd dat deze blijft aansluiten op het primair proces en de dienstverlening aan burgers en bedrijven door de verschillende afnemers. De sturing op de GDI-voorziening vraagt dus een beweging waarin de vraagkant wordt versterkt. Ten behoeve van deze sturing is het noodzakelijk om verschillende rollen te onderkennen. In dit document staan de rollen uitgewerkt.

De Digicommissaris¹ neemt een bijzondere rol in binnen dit geheel. Hij is aangesteld om te sturen op de realisatie en effectief gebruik van de GDI. Dit betekent dat de Digicommissaris:

- verantwoordelijk is voor het regisseren van de samenhang en integraliteit van de GDI;
- een aanjagende rol heeft om:
 - de totstandkoming van de digitale overheid te bevorderen;
 - het beheer van essentiële voorzieningen te borgen;
 - het gebruik van die voorzieningen te stimuleren.
- de samenhang tussen inhoud, sturing (waaronder de invulling van de beschreven rollen) en financiën regisseert;
- de taak heeft om onder zijn regie een visie tot stand te laten komen ten aanzien van de digitale dienstverlening. Daarnaast stelt hij een voorstel op gericht op structurele inbedding van de regiefunctie.

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor de uitwerking van de rollen:

- De beschrijving richt zich specifiek op voorzieningen (waaronder stelsels). Standaarden (zoals opgenomen in de standaardenlijst) en basisregistraties² zijn hier niet in opgenomen. Ook sturing op thema's zoals fraude of privacy valt hier buiten.
- De GDI, en dus ook de sturing erop, kent een dynamisch karakter. Afhankelijk van de fase waarin een voorziening zich bevindt zal de rolinvulling verschillen en door een andere partij worden uitgevoerd.

2. Uitwerking rollen

Coördinerend beleidsverantwoordelijke

De realisatie van de doelen van de digitale overheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle overheidsorganisaties. Het ministerie van BZK heeft een coördinerende beleidsverantwoordelijkheid voor de relatie tussen de overheid en burgers, het ministerie van EZ voor de relatie tussen overheid en bedrijfsleven. Zij stellen daartoe de kaders op in goede afstemming met de andere overheidsorganisaties.

¹ De Digicommissaris is aangesteld voor een periode van 4 jaar. In zijn taakomschrijving staat ook de opdracht om de structurele inbedding van de regiefunctie te onderzoeken en ter besluitvorming voor te leggen aan de Ministeriële Commissie Digitale Overheid in 2016.

² De rollen met betrekking tot de basisregistraties worden nader uitgewerkt op het moment inhoud, financiën en de sturing van de basisregistraties nader bezien wordt. Dit staat gepland voor najaar 2015.

Wat

De coördinerend beleidsverantwoordelijke:

- is eindverantwoordelijk voor de realisatie van beleidsdoelstellingen op het gebied van de digitale overheid voor burgers en bedrijven en stelt hiervoor de beleidskaders op, welke door alle overheidorganisaties (inclusief opdrachtgevers) gehanteerd worden.
Scenario A en B: De bewindspersonen van BZK en EZ dragen de politieke verantwoordelijkheid.
- is verantwoordelijk voor de beleidsuitgangspunten en de beleidsvorming inclusief de overall financiële consequenties.
- is in het geval van een stelsel ook eigenaar van dat stelsel.

Hoe

De coördinerend beleidsverantwoordelijke:

- draagt zorg voor de afstemming van beleidsvoornemens (ten aanzien van samenhangende ontwikkeling, implementatie en gebruik) en communicatie met relevante partijen binnen de governance van de Digicommissaris;
- zorgt voor de benodigde wetgeving en uitgangspunten voor de uitvoering;
- draagt zorg voor het afstemmen van beleidsaspecten met andere beleidsdomeinen en voor afstemming met overheidsorganisaties die voor hun beleidsuitvoering afhankelijk zijn van de GDI voorzieningen;
- stemt binnen de governance van de Digicommissaris onderwerpen af die in Europese en/of internationale gremia worden geagendeerd en de GDI raken;
- betreft de regieraad bij nieuwe ontwikkelingen. Indien een (nieuwe) voorziening moet worden ontwikkeld of gerealiseerd wordt de regieraad betrokken bij het zoeken naar een gereede partij die de rol van opdrachtgever gaat vervullen;
- *Scenario A: maakt afspraken met betrekking tot het opdrachtgeverschap (beleid/politiek/financiën) en bestendigt deze met de opdrachtgever van een voorziening en het betreffende vakdepartement.*

Wie

- BZK
- EZ

Inhoudelijke beleidsverantwoordelijke

De verantwoordelijkheid van de beleidsverantwoordelijke strekt zich uit tot de informatiehuishouding van een afgebakend terrein/sector, zoals de sector sociale zaken/werk en inkomen of veiligheid of onderwijs. Elk domein maakt, (soms bij wet voorgeschreven) namelijk gebruik van de GDI, voor de uitvoering van betreffende wet- en regelgeving. De informatiehuishouding van elke sector is noodzakelijkerwijs onlosmakelijk verbonden met de GDI.

Wat

De inhoudelijk beleidsverantwoordelijke:

- voert de ministeriële verantwoordelijkheid op zijn beleidsterrein uit en is daarin direct afhankelijk van de GDI-voorzieningen voor de uitvoering van wet- en regelgeving.
- zal met de opdrachtgever in gesprek moeten gaan over voorgenomen beleidsafwegingen, aanpassingen met betrekking tot de GDI-voorzieningen die de inhoudelijk beleidsverantwoordelijke kunnen raken bij de invulling van zijn uitvoering van wettelijke taken.

Hoe

- neemt deel aan de governance van de GDI in het Nationaal Beraad en is in beginsel vertegenwoordigd in de regieraden door de coördinerend beleidsverantwoordelijke, tenzij het gaat om een specifiek beleidsdomein zoals Fraude, Identiteit.
- is verantwoordelijk voor de sectorale afstemming ten aanzien van de digitale overheid en brengt daarmee beleid en uitvoering bij elkaar.

Wie

- Alle departementen voor de eigen domeinen
- Specifiek: V&J (Fraude en Cybersecurity), BZK (Identiteit)

Opdrachtgever

Elke voorziening heeft één opdrachtgever, zijnde een specifieke overheidsorganisatie. Voorkeur heeft het om de rol opdrachtgeverschap te beleggen bij een partij die in haar taakuitoefening veel baat heeft bij het gebruik van de voorziening.

Wat

De opdrachtgever:

- is verantwoordelijk en aanspreekbaar voor de beleidsontwikkeling en –uitvoering van een voorziening, het beleggen van en de sturing op de inrichting van het beheer en exploitatie, de doorontwikkeling en budget.
Scenario C: De bewindspersoon die verantwoordelijk is voor de invulling van het opdrachtgeverschap draagt de politieke verantwoordelijkheid voor de voorziening;
- vult het opdrachtgeverschap in binnen de kaders die door de (coördinerend of inhoudelijk) beleidsverantwoordelijke zijn opgesteld;
- stuurt, binnen de kaders van het Digiprogramma en het beschikbaar gestelde budget, op de functionaliteit, aansluiting, kwaliteit, tijdigheid, beschikbaarheid, de financiën en de gesignaleerde risico's van de voorziening, en rapporteert hierover aan de regieraad ten behoeve van de samenhang van de gehele GDI;
- is, waar dat relevant is, verantwoordelijk voor het functioneren van een publiek-private governance van een voorziening of stelsel.

Hoe

De opdrachtgever:

- richt hiertoe de benodigde (publieke of publiek-private) overleggen in zoals bijvoorbeeld een opdrachtgeversoverleg³ waarin in elk geval de afnemer(s) (vertegenwoordiger van het afnemersoverleg) en de beheerder plaatsnemen.
- stelt een periodieke voortgangs- en risicorapportage ten behoeve van de afnemers en de regieraad.
- doet bij doorontwikkeling en eventuele wensen voor nieuwe voorzieningen een voorstel aan de regieraad. Dit voorstel is opgesteld in lijn met de leidraad financiën. Dit houdt ondermeer in dat het voorstel financieel is onderbouwd met een overzicht waarin de financiële 'life cycle' van het voorstel is opgenomen.
- stelt een bestedingsplan op binnen het kader van de in het Digiprogramma opgenomen begroting die wordt opgesteld volgens de reguliere begrotingscyclus⁴. De opdrachtgever doet dit in afstemming met de bij de voorziening betrokken partijen zoals beheerder, afnemer(s) en coördinerend en/of inhoudelijk beleidsverantwoordelijke.
- hanteert de 'leidraad Financiën' indien er sprake is van (onvoorzien) meerwerk, welke is vastgesteld in de Ministerraad van 6 maart 2015. Kern van deze leidraad is dat (additionele) uitgaven alleen kunnen worden gedaan als ze zijn voorzien van dekking. De opdrachtgever moet in voorkomende gevallen een dekkingsvoorstel in afstemming met betrokken partijen ter besluitvorming voorleggen aan het Nationaal Beraad, vergezeld van een advies van de regieraad. Indien noodzakelijk besluit het Nationaal Beraad tot doorgeleiding naar de Ministeriële Commissie Digitale Overheid ten behoeve van besluitvorming door de Ministerraad tijdens het hoofdbesluitvormingsmoment;
- bij escalatie over het functioneren van de beheerder (bijvoorbeeld tav performance, kostprijsmodel, en het nakomen van contractafspraken), gaat de opdrachtgever in overleg met de eigenaar van de beheerder.

Wie

- Uitvoeringsorganisaties
- Medeoverheden

³ Op dit moment wordt de functie van een opdrachtgeversoverleg op verschillende manieren ingevuld, met bijvoorbeeld bestuurlijk overleggen, afnemersoverleggen of stuurgroepen.

⁴ Daarbij zal rekening worden gehouden met het de begrotings- en besluitvormingscyclus van de medeoverheden in de betreffende jaarvergaderingen.

- Coördinerend beleidsverantwoordelijkheden

Afnemer

De afnemer(s) is/zijn de organisatie(s) die gebruik maakt/maken van de GDI-voorziening ten behoeve van zijn primair proces en/of dienstverlening aan burgers en/of bedrijven.

Wat

De afnemer:

- is het gezicht van de voorziening en wordt het eerste aangesproken door burgers en bedrijven, die immers voor het gebruik van de diensten van de afnemer afhankelijk zijn van het goed functioneren van de GDI-voorzieningen.
- is verantwoordelijk voor het inzetten van een voorziening in zijn primair proces;
- is verantwoordelijk voor het vertalen van behoeftes ten aanzien van de voorziening in functionele eisen;
- is verantwoordelijk voor het borgen van de veiligheid en continuïteit van de eigen infrastructuur en de beschikbaarheid van koppelingen;
- is verantwoordelijk voor het nakomen van de afspraken met de opdrachtgever en signaleert afwijkingen hierop;

Hoe

De afnemer:

- draagt zorg voor inbreng in het overleg met de opdrachtgever en in de regieraden vanuit afnemers;

Wie

- Medeoverheden
- Uitvoeringsorganisaties
- Private partijen zoals bijvoorbeeld zorgverzekeraars en pensioenfondsen

Beheerder

De beheerder is verantwoordelijk voor het uitvoeren van beheer en exploitatie en doorontwikkeling van een voorziening.

Wat

De beheerder:

- werkt op basis van opdrachten binnen de gestelde kaders en de beschikbare middelen die worden verstrekt door de opdrachtgever van de voorziening;
- werkt daarbij binnen de kaders gesteld door zijn eigenaar;
- draagt zorg voor het bereiken en handhaven van een met de opdrachtgever vooraf afgesproken kwaliteitsniveau van de voorziening. De beheerder vertaalt dit in een beheer- en onderhoudsplan voor de 'life cycle' van de voorziening, inclusief de financiële doorvertaling daarvan;
- legt over het ontwikkeling, beheer en onderhoud verantwoording af aan de opdrachtgever;
- is belast met de opdrachtgeving aan, en dagelijkse aansturing van, eventuele onderaannemers/leveranciers;

Hoe

De beheerder:

- organiseert de inbreng van gebruikers (individuele eindgebruikers geen afnemers) ten aanzien van kwaliteit van de voorziening;
- kan voorstellen voor ontwikkeling van functionele en/of technische wijzigingen doen aan de opdrachtgever en brengt dit in in het opdrachtgeveroverleg;
- signaleert tijdig, gevraagd en ongevraagd, afwijkingen aan de opdrachtgever. Het gaat om afwijkingen ten opzichte van de kaders, de beschikbare middelen en risico's op het gebied van veiligheid en continuïteit;
- signaleert mogelijke risico's in de bedrijfsvoering richting de eigenaar en legt verantwoording af aan de eigenaar ten aanzien van de bedrijfsvoering;

- kan het technisch beheer bij een andere partij beleggen en zelf het functioneel beheer voeren.

Wie

- Beheerderorganisaties zoals Logius en Dictu
- Uitvoeringsorganisaties
- Medeoverheden

3. Doorvertaling nadere uitwerking governance

De governancestructuur van de GDI kent naast de Ministeriële Commissie Digitale Overheid op het politieke niveau en het Nationaal Beraad op bestuurlijke niveau, een aantal regieraden⁵ op strategisch niveau. Deze regieraden sturen op de samenhang in de continuïteit, doorontwikkeling, innovatie en implementatie/gebruik voor het betreffende cluster voorzieningen van de GDI. En doet dit vanuit een interbestuurlijke afweging. De regieraden zien daarbij toe op de juiste en interbestuurlijke uitoefening van rollen en taken door de betrokken partijen. De regieraden leggen waarnodig verbanden met andere clusters. De regieraden worden voorgezeten en voorbereid door het Bureau van de Digicommissaris. In de regieraden zitten verder:

- de opdrachtgevers van de afzonderlijke voorzieningen
- een (vertegenwoordiging van) afnemers van de medeoverheden en uitvoeringsorganisaties
- beheerder(s) die stuurt op de samenhang van de beheeraspecten van het cluster
- de coördinerend beleidsverantwoordelijken
- indien aan de orde de inhoudelijke beleidsverantwoordelijken

Ambities ten aanzien van gebruik en implementatie van voorzieningen verschillen vaak per overheidsorganisatie. In de regieraden worden deze in samenhang met elkaar gebracht en hierover heldere afspraken gemaakt door het afstemmen van de verschillende aansluitkalenders. De deelnemers aan de regieraden maken en monitoren de gezamenlijke afspraken, helpen elkaar bij de realisatie hiervan en spreken elkaar zo nodig aan op ieders verantwoordelijkheid.

Naast de gremia die onderdeel uitmaken van de GDI governance waarin het met name gaat om de samenhang tussen voorzieningen, moet er uiteraard gestuurd worden op de individuele voorzieningen. Ook hierbij is het van belang dat de rollen zuiver worden ingevuld en de juiste partijen worden betrokken om goed te kunnen sturen en inbreng te kunnen leveren in de regieraden.

Zo zal een opdrachtgever om te kunnen sturen op de uitvoering van een voorziening, tenminste een overleg moeten inrichten waarin in elk geval de vertegenwoordig(ers) van de afnemer(s) en de beheerder plaatsnemen en indien gewenst ook de coördinerend beleidsverantwoordelijke (BZK of EZ). Indien er een inhoudelijk beleidsverantwoordelijke is ten aanzien een specifiek domein, bijvoorbeeld BZK als verantwoordelijke voor het domein Identiteit of V&J als verantwoordelijke voor Fraude, zal deze hier ook bij worden betrokken.

Indien een voorziening veel afnemers kent zal de opdrachtgever moeten zorg dragen voor voldoende inbreng vanuit de afnemers door het organiseren van bijvoorbeeld een afnemersoverleg waarin de afnemers van de voorziening hun functionele eisen en behoeftes kunnen inbrengen.

Ook voor de coördinerend beleidsverantwoordelijke als lid van de regieraad geldt dat zij de overige beleidsdepartementen en medeoverheden ten aanzien van beleid op de digitale overheid, zal moeten betrekken om de coördinerende rol goed in te kunnen vullen.

⁵ Taakopdracht regieraden is vastgesteld in het Nationaal Beraad van 10 februari 2015

Rolverdeling per voorziening ingedeeld in clusters

Versie 30-04-2015

Regieraad dienstverlening				
Voorziening	Coördinerend beleidsverantwoordelijke digitale overheid	Opdrachtgever	Beheerder	Opmerkingen
Overheid.nl (incl. overheidsorganisaties)	BZK	BZK	Logius	Op termijn wordt gekeken naar een andere opdrachtgever
Digitaal Ondernemersplein	EZ	KvK	KvK	
Samenwerkende Catalogi	BZK	BZK	Logius	Op termijn wordt gekeken naar een andere opdrachtgever
Mijnoverheid.nl (incl. berichtenbox voor burgers)	BZK	<i>Nu: ingevuld door een bestuurlijk overleg. Overdracht gewenst.</i>	Logius	Gesprek over opdrachtgeverschap wordt geïnitieerd door BZK.
Berichtenbox bedrijven	EZ (ook inhoudelijk beleidsverantwoordelijk)	RVO (AvB)	RVO (AvB) functioneel beheer Dictu technisch beheer	
Ondernemingsdossier	EZ ¹	EZ	Dictu	

Regieraad Gegevens ²				
Voorziening	Coördinerend beleidsverantwoordelijke digitale overheid	Opdrachtgever	Beheerder	Opmerkingen
Beheervoorziening Burgerservicenummer	BZK	BZK	RvIG	
Digikoppeling	BZK	<i>Nu: BZK, overdracht gewenst</i>	Logius	Gesprek over opdrachtgeverschap Digikoppeling, Digilevering, Digimelding en Stelselcatalogus wordt geïnitieerd

¹ Is een publiek-private samenwerking, EZ is beleidsverantwoordelijke en opdrachtgevende publieke partij

² De basisregistraties worden op dit moment nog buiten de verdeling van rollen gehouden. Dit wordt samen met de financieringsdiscussie in het najaar opgepakt.

Regieraad Gegevens ²				
Voorziening	Coördinerend beleidsverantwoordelijke digitale overheid	Opdrachtgever	Beheerder	Opmerkingen
				door BZK.
Digilevering	BZK	<i>Nu: BZK, overdracht gewenst</i>	Logius	Zie vorige opmerking.
Digimelding	BZK	<i>Nu: BZK, overdracht gewenst</i>	Logius	Zie vorige opmerking.
Stelselcatalogus	BZK	<i>Nu: BZK, overdracht gewenst</i>	Logius	Zie vorige opmerking.

Regieraad Interconnectiviteit ³				
Voorziening	Coördinerend beleidsverantwoordelijke digitale overheid	Opdrachtgever	Beheerder	Opmerkingen
Digipoort OTP ⁴	EZ	Belastingdienst	Logius	Aan het Nationaal Beraad wordt deze verdeling voorgelegd als kandidaat beleidsverantwoordelijke en kandidaat opdrachtgever.
Digipoort PI ⁵	EZ	Belastingdienst	Logius	Aan het Nationaal Beraad wordt deze verdeling voorgelegd als kandidaat beleidsverantwoordelijke en kandidaat opdrachtgever.
NORA	BZK	BZK	ICTU	BZK beraadt zich nog over opdrachtgeverschap
PKI Overheid	BZK	<i>Nu: BZK, overdracht gewenst</i>	Logius	Gesprek over opdrachtgeverschap wordt geïnitieerd door BZK.
Diginetwerk	PM	PM	Logius	Hierover vindt

³ Standaarden maken ook onderdeel uit van het cluster Interconnectiviteit, maar kennen geen rolverdeling zoals voorzieningen en worden tbv dit overzicht dus buiten beschouwing gelaten.

⁴ De verantwoordelijke van de berichtenstroom dient afspraken te maken met de opdrachtgever over oa continuïteit

⁵ De verantwoordelijke van de berichtenstroom dient afspraken te maken met de opdrachtgever over oa continuïteit

Regieraad Interconnectiviteit ³				
Voorziening	Coördinerend beleidsverantwoordelijke digitale overheid	Opdrachtgever	Beheerder	Opmerkingen
				gesprek plaats tussen BZK, EZ, gemeenten, Logius en uitvoerders, gericht op besluit over rolverdeling in juli.

Regieraad Identificatie & Authenticatie				
Voorziening	Coördinerend beleidsverantwoordelijke digitale overheid	Opdrachtgever	Beheerder	Opmerkingen
DigiD (incl. buitenland en Machtigen)	BZK	<i>Nu: BZK, overdracht gewenst</i>	Logius	Gesprek over opdrachtgeverschap wordt geïnitieerd door BZK.
eHerkenning	EZ ⁶	EZ	Logius ⁷	
eID (stelsel en publieke middel)	EZ ⁸ en BZK	EZ en BZK	Logius	Op termijn wordt gezocht naar 1 opdrachtgever. Onderlinge verantwoordelijkheidsverdeling EZ en BZK is wel vastgesteld.

NB BZK wil de opdrachtgeverrol voor de voorzieningen die nu onder BZK vallen overdragen aan andere, meer gereede partijen; op dit moment is het nog niet mogelijk om deze partijen overal aan te geven, aangezien de benaderde partijen voor een aantal voorzieningen dit nog in beraad hebben. In dat geval blijft BZK opdrachtgever.

⁶ Is een publiek-private samenwerking, EZ is beleidsverantwoordelijke en opdrachtgevende publieke partij

⁷ Beheer alleen van standaarden en afspraken, technisch beheer bij marktpartijen

⁸ Is een publiek-private samenwerking, EZ is beleidsverantwoordelijke en opdrachtgevende publieke partij tav stelsel

Aanbiedingsformulier

Contactpersoon

Ludwig Oberendorff – Bureau Forum
Standaardisatie
Erik Jonker – Bureau
Digicommissaris

Datum

30 april 2015

Kenmerk

2015-0000255140

Bijlagen

- Plaatsen op de pas-toe-of-leg-uit-lijst
- Afspraken Standaardisatie

Gevraagd besluit

Het Nationaal Beraad wordt gevraagd in te stemmen met:

1. voorgestelde resultaatafspraken adoptie informatieveiligheid-standaarden (tegen vervalsingen van overheidswebsites en -email); en
2. herbevestiging en verlenging van de bestaande overheidsbrede 'pas-toe-of-leg-uit'-afpraak tot eind 2017; en
3. opname van standaarden op het gebied van informatiebeveiliging (ISO27001/2, DMARC, SPF) en begrippenuitwisseling (SKOS) op de 'pas toe of leg uit' lijst (conform bijlage).

Context

Om de doelstellingen van Digitaal 2017 te verwezenlijken is blijvend vertrouwen van burgers en bedrijven in de Digitale overheid noodzakelijk. Zij moeten er op kunnen rekenen dat een website of e-mail daadwerkelijk van de overheid is. Het gebeurt nu nog te vaak dat mensen worden misleid door nepmails en nepsites. Dat kan worden tegengegaan door het gebruik van standaarden die de echtheid van overheidswebsites en overheidsmail zichtbaar maken voor de gebruikers.

De aanvullende resultaatafspraken (punt 1) zijn relevant omdat uit de "monitor open standaarden 2014" blijkt dat in 60% van de ICT-aanbestedingen van overheden om geen enkele relevante open standaard van de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst wordt gevraagd. De commissie Elias dringt daarom aan op daadwerkelijke toepassing van het 'pas-toe-of-leg-uit' beleid (aanbeveling 9), evenals de Kamer middels de motie Oosenbrug/Gesthuizen waarin de regering wordt verzocht ervoor te zorgen dat voor eind 2015 bij alle aanbestedingen correct wordt omgegaan met de relevante open standaarden.

Samenvatting

1. *Voorgestelde resultaatafspraken over beveiligde overheids-website verbindingen, -domeinnamen en -email (zie notitie voor standaarden en werkingsgebied)*
Er wordt een gefaseerde aanpak voorgesteld, waarbij de adoptie van deze standaarden stapsgewijs doorgroeit naar 100%. Deze resultaatsafspraken versterkt de motie Oosenbrug/Gesthuizen omdat deze aangrijpt op het resultaat, in plaats van een (mogelijke) aanbesteding. Voor deze informatieveiligheid standaarden geldt dat het effect ervan groot is, de invoering relatief eenvoudig, en niet af hoeft te hangen van vervanging van ICT-systemen. Om de implementatie van deze standaarden te ondersteunen zullen sessies rondom *best practices* worden georganiseerd waarin overheidsorganisaties

elkaars implementatie-kennis en ervaringen kunnen hergebruiken. Daarnaast zijn er implementatiehandreikingen of deze zijn in ontwikkeling.

2. Ondermeer vanwege de motie Oosenbrug/Gesthuizen wordt voorgesteld de bestaande overheidsbrede 'pas-toe-of-leg-uit'-afpraak te herbevestigen en tot eind 2017 te verlengen. Door die afspraak wordt bekrachtigd dat de huidige rijksinstructie, over de uitvraag van open standaarden in ICT-aanbestedingen, ook na 2015 voor gemeenten, provincies en waterschappen van toepassing is.

Financiering

1. De implementatie inspanning van de voorgestelde resultaatafspraken is overzichtelijk (zie notitie). Het betreft een invulling van de verantwoordelijkheid die elke overheidsorganisatie heeft om zorgvuldig met persoonsgegevens om te gaan en haar informatieveiligheid op orde te hebben.
2. De herbevestiging en verlenging van de overheidsbrede 'pas-toe-of-leg-uit'-afpraak, sluit aan bij investeringsmomenten in nieuwe ICT-oplossingen, daardoor worden tussentijdse kosten voorkomen.

Inhoud Digiprogramma

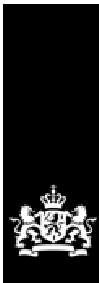
Voorgestelde adoptie afspraken onder 1 en 2 volgen direct uit het Digiprogramma:

- "worden (...) bindende adoptie afspraken met betrekking tot overheidsbrede standaarden gemaakt" (p.27); en
- "(...) De Regieraad Interconnectiviteit stimuleert beleidsontwikkeling voor toezicht op, en juiste implementatie van standaarden en (verplicht) gebruik van voorzieningen. In een later stadium ziet de Regieraad ook toe op de daadwerkelijke uitvoering van het ontwikkelde beleid." (p.28).

Voorgestelde opname van standaarden op de op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst vloeit voort uit de taak die het Nationaal Beraad heeft overgenomen van het voormalig College Standaardisatie

Afstemming

Afstemming van de adoptie voorstellen onder 1+2 heeft plaatsgevonden in het Forum Standaardisatie en in de Regieraad Interconnectiviteit d.d. 31-3-2015 (en ten aanzien van daargenoemde specifieke punten apart met het Kadaster en VNG/IBD). Ten aanzien van de opname van standaarden op de lijst (punt 3), hebben - voorafgaand aan de besluitvorming in het Forum Standaardisatie - expertadvies-sessies en een openbare consultatie plaatsgevonden.

Aan Nationaal Beraad via Regieraad
Interconnectiviteit

Van Forum Standaardisatie

Forum Standaardisatie
Bureau Forum Standaardisatie

Contactpersoon
Ludwig Oberendorff

Datum
29 april 2015

Kenmerk
2015-0000255139

notitie

Afspraken standaardisatie

Gevraagd besluit

Het Nationaal Beraad wordt gevraagd om akkoord te gaan met:

1. voorgestelde resultaatsafspraken over adoptie van informatieveiligheidsstandaarden (tegen vervalsingen van overheidswebsites en -email); en
2. herbevestiging en verlenging van de bestaande overheidsbrede 'pas-toe-of-leg-uit' -afpraak tot eind 2017

Aanleiding algemeen

Er zijn verschillende aanleidingen voor het maken van aanvullende afspraken in het Nationaal Beraad over de adoptie van open standaarden:

- de resultaten van de monitor open standaarden 2014: voor het derde jaar op rij blijkt dat in 60% van de ICT-aanbestedingen van de overheid onterecht om geen enkele relevante open standaard van de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst wordt gevraagd;
- de bevindingen van de commissie Elias: "overheid zie daadwerkelijk toe op de toepassing van het 'pas-toe-of-leg-uit'-beleid rond open standaarden (aanbeveling 9)";
- signalen van leveranciers: "we bieden ICT aan mét open standaarden, maar de overheid vraagt er niet om";
- de onlangs Kamerbreed gesteunde motie Oosenbrug/Gesthuizen over Open Standaarden, die door de regering is overgenomen: "verzoekt de regering ervoor te zorgen dat voor eind 2015 bij alle aanbestedingen correct wordt omgegaan met de relevante open standaarden" (zie bijlage);
- meer in het bijzonder druk op het vertrouwen van burgers en bedrijven in de werking van de e-overheid door fraude en *phishing* (zie *bijlage voor voorbeelden*).

In het Digiprogramma staat ondermeer daarom:

- "worden (...) bindende adoptie afspraken met betrekking tot overheidsbrede standaarden gemaakt" (p.27); en
- "(...) De Regieraad Interconnectiviteit stimuleert beleidsontwikkeling voor toezicht op, en juiste implementatie van standaarden en (verplicht) gebruik van voorzieningen. In een later stadium ziet de Regieraad ook toe op de daadwerkelijke uitvoering van het ontwikkelde beleid." (p.28).

Ad. 1 Resultaatsafspraken informatieveiligheid-standaarden

Datum
29 april 2015

Kenmerk
2015-0000255139

Waarom?

Om de doelstellingen van Digitaal 2017 te verwezenlijken is het ondermeer noodzakelijk ervoor te zorgen dat burgers en bedrijven vertrouwen hebben en houden in de Digitale overheid.

Om dat te laten welslagen is nodig dat de informatieveiligheid op orde is. Burgers en bedrijven moeten er op kunnen rekenen dat een website of e-mail daadwerkelijk van de overheid is, voordat ze erop inloggen en betaal- en/of persoonsgegevens prijs geven. Het gebeurt nu nog te vaak dat mensen in *Phishing*-mails en nebsites trappen. Dat kan onder andere worden tegengegaan door het gebruik van standaarden¹ die de echtheid van overheidswebsites en overheidsmail zichtbaar maken.

Het is cruciaal dat deze standaarden door **alle** overheidsorganisaties worden toegepast. Want net als bij echtheidskenmerken van papiergeld (het watermerk) is het zinloos indien het echtheidskenmerk is opgenomen bij 60% van de echte bankbiljetten. Je hebt er pas echt wat aan, als je ervan uit kunt gaan dat in elk écht bankbiljet een watermerk zit. Dat geldt ook voor de echtheidskenmerken van websites. Banken begrijpen dat, en daarom hebben ook al hun websites dezelfde echtheidskenmerken (o.a. 'het slotje' zie www.veiligbankieren.nl). Dit beginsel van eenduidigheid geldt ook voor de overheid: ook een overheidswebsite moet je telkens op eenzelfde manier als echt kunnen herkennen.

Daarom is het voorstel om conform het Digiprogramma rondom de volgende set informatieveiligheid-standaarden onderstaande aanvullende resultaatsafspraken te maken.

Welke resultaatsafspraken informatieveiligheid?

Voorgestelde resultaatsafspraken:

- i. beveiligde overheids-websiteverbindingen (TLS, in de vorm van https):
resultaatsafpraak: TLS wordt toegepast bij alle overheidswebsites waarbij burgers en of bedrijven gegevens moet invoeren, of waarbij gegevens voorgevuld zijn;
- ii. beveiliging overheids-domeinnamen (DNSSEC):
resultaatsafpraak: DNSSEC wordt gebruikt voor elke domeinnaam waarmee een overheidsorganisatie met burgers en/of bedrijven communiceert;
- iii. beveiliging overheids-email (DMARC, SPF en DKIM: anti-phishing en anti-imitatie):
resultaatsafpraak: deze 'e-mail' standaarden worden toegepast voor alle overheidsdomeinnamen of deze nu wel of niet gebruik maken van mail.

Er wordt een gefaseerde aanpak voorgesteld, waarbij de adoptie van deze standaarden stapsgewijs doorgroeit naar 100%:

Planning	K3 2015	K4 2015	K1 2016	K2 2016	K3 2016	K4 2016
GDI Voorzieningen						
Organisaties uit het Nationaal Beraad						
Overige overheidsorganisaties						

Hergebruik implementatie-kennis

Daarnaast zal ondersteuning van de implementatie plaatsvinden door kennis

¹ TLS, DNSSEC en DKIM/SPF/DMARC.

daarover herbruikbaar te maken. Zo zal de Belastingdienst haar ervaringen met de implementatie van DKIM met andere uitvoerders delen. Momenteel wordt gezocht naar de juiste vorm (bijvoorbeeld *best practices*, *workshops of handreiking*), zodat het kennisaanbod goed aansluit op de vraag. Voor een eerste beeld kunnen organisaties op www.internet.nl zelf al checken hoe de websites/e-mail van hun organisatie ervoor staan (op ondermeer bovenstaande standaarden).

Datum
29 april 2015
Kenmerk
2015-0000255139

Toelichting per standaard:

- i.* Beveiligde overheids-websiteverbindingen - TLS: TLS is een standaard voor beveiligde internetverbindingen. In de browser is de standaard zichtbaar als het slotje bij een webadres dat start met https. De standaard zorgt ervoor dat de verbinding niet kan worden afgeluisterd of informatie kan worden gemanipuleerd. Bovendien zorgt TLS ervoor dat een gebruiker de echtheid van een website kan verifiëren.

De resultaatafspraak is dat:

1. TLS in ieder geval moet worden toegepast voor die overheidswebsites waarbij burgers en of bedrijven gegevens moet invoeren (zoals in een contactformulier) of waarbij gegevens voor ingevuld zijn. Voor puur informatieve websites geldt deze resultaatafspraak niet, hoewel het gebruik van TLS dan ook bijdraagt aan betrouwbare communicatie tussen overheid en burger/bedrijfsleven.
2. Bij de implementatie van TLS de 'ICT-beveiligingsrichtlijnen voor TLS' van NCSC worden gevolgd.

Implementatie inspanning

Implementatie van TLS kost doorgaans niet veel tijd (maximaal een paar uur) en betreft het instellen van een (PKIoverheid-)certificaat voor uw website. Dit dient te worden afgestemd met de webhoster.

Implementatie voorbeelden

Verschillende organisaties hebben TLS al conform de TLS-richtlijnen van NCSC toegepast, zoals DigiD, Ondernemersplein en Logius. Deze organisaties hebben de implementatie van TLS niet alleen gekozen vanwege de veiligheid, maar ook omdat Google goed beveiligde websites hoger rangschikt.

- ii.* Beveiliging overheids-domeinnamen - DNSSEC: DNSSEC zorgt ervoor dat een domeinnaam op een veilige manier vertaald wordt naar een IP-adres. Hierdoor wordt voorkomen dat je wordt omgeleid naar een valse webpagina of dat je e-mail wordt afgeleverd bij een valse mailserver.

Het gebruik van de standaard is verplicht voor elke domeinnaam waarmee een overheid met burgers en/of bedrijven communiceert.

Implementatie inspanning

Implementatie van deze standaard is niet ingewikkeld. Veel moderne software biedt hiervoor ondersteuning. Bovendien is er veel ervaring binnen en buiten de overheid. Het toepassen van de standaard dient te worden afgestemd met de beheerder van het DNS-systeem. Domeinnamen van het Rijk moeten reeds worden ondergebracht bij Dienst Publiek en Communicatie van het Ministerie

van Algemene Zaken. Zij biedt als aanvullend kosteloze dienst ook DNS-beheer inclusief ondersteuning van DNSSEC.

Datum
29 april 2015

Kenmerk
2015-0000255139

Implementatie voorbeelden

Meer dan 40% van alle nl-domeinen is ondertekend met DNSSEC waaronder ook websites van verschillende overheden zoals de gemeente Den Haag, het Kadaster en overheid.nl.

iii. Beveiliging overheids-email - DMARC/SPF/DKIM: DMARC, SPF en DKIM zijn standaarden die spoofing (imitatie) en phishing via e-mail tegen gaan. Een ontvanger van mail kan hiermee geautomatiseerd controleren of de afzender (een mailadres) en de verzender (een computersysteem) van een mail inderdaad kloppen, en dat de inhoud onderweg niet is veranderd. Daardoor zal een mail van een kwaadwillende, die het beschermde e-mailadres misbruikt, de beoogde ontvanger niet bereiken.

De resultaatafspraak is dat de standaarden toegepast worden voor alle overheidsdomeinnamen of deze nu wel of niet gebruik maken van mail. Ook domeinnamen (het adres wat achter de @ staat) die niet gebruikt worden voor mail kunnen misbruikt worden door kwaadwillenden.

Implementatie inspanning

Implementatie van de standaarden is relatief eenvoudig, met name als er geen mail wordt gestuurd vanaf een domeinnaam is het een kwestie van aanvinken van de juiste instellingen. In het derde kwartaal 2015 zal het NCSC een 'ICT-beveiligingsrichtlijn mail' publiceren waarin staat hoe de standaarden te implementeren.

Implementatie voorbeelden

Verschillende organisaties hebben de standaarden al geïmplementeerd zoals de Belastingdienst, de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Veiligheid en Justitie en de gemeente Heerlen.

Ad. 2 Herbevestiging en verlenging van bestaande overheidsbrede 'pas toe of leg uit'-afspraken tot eind 2017

'Pas-toe-of-leg-uit' betekent dat overheden bij aanschaf van ICT moeten kiezen voor de relevante open standaarden van de zogeheten 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst. Afwijken mag alleen bij zwaarwegende redenen en hierover moet via het jaarverslag worden verantwoord. Voor het Rijk is het 'pas-toe-of-leg-uit'-principe voor onbepaalde tijd vastgelegd in een Rijksinstructie.² De 'pas-toe-of-leg-uit'-afspraken voor decentrale overheden komt terug in resultaatverplichting 20 van i-NUP en in bestuursakkoorden.³

Hoewel iNUP per 31-12-2014 is afgelopen, bestaat formeel nog tot eind 2015 een bestuurlijke basis voor overheidsbrede 'pas-toe-of-leg-uit' voor open standaarden⁴,

² 'Instructie rijksdienst bij aanschaf ICT-diensten of ICT-producten', <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2008-837.html>

³ 'Pas toe of leg uit'-regime, <https://www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/voor-overheden/pas-toe-of-leg-uit-regime/>

⁴ Namelijk via het Bestuursakkoord 2011-2015 (zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32749-1.html>).

waardoor de rijksinstructie ook geldt voor Gemeenten, Provincies en Waterschappen. Het ligt evenwel voor de hand om – mede gelet op de motie Oosenbrug/Gesthuizen⁵ - deze afspraak op dit moment te herbevestigen en daarmee te verlengen tot eind 2017:

"Gemeenten, Provincies, Rijk en Waterschappen maken gebruik van de open standaarden zoals vastgesteld door het National Beraad en werken hierbij volgens het principe 'pas-toe-of-leg-uit'⁶".

Datum
29 april 2015
Kenmerk
2015-0000255139

Daarin staat: "Standaarden die zijn vastgesteld door het College standaardisatie dienen door alle overheidsorganen te worden toegepast volgens het principe 'pas-toe-of-leg-uit' waarom niet'."

⁵ Voor een beeld hoe de motie zich verhoudt tot de hier voorgestelde afspraken wordt u verwezen naar de tabel in de bijlage.

⁶ Zoals vastgelegd in de eerdergenoemde Rijksinstructie.

Bijlage: voorbeelden van afnemend vertrouwen als gevolg van phishing

Datum
29 april 2015

Kenmerk
2015-0000255139

- [http://www.waarschuwingsdienst.nl/Risicos/Actuele+dreigingen/Software lekken/WD-2014-007+Waarschuwing+phishing-e-mail+uit+naam+van+het+Centraal+Justitieel+Incassobureau+CJIB+in+omloop.html](http://www.waarschuwingsdienst.nl/Risicos/Actuele+dreigingen/Software+lekken/WD-2014-007+Waarschuwing+phishing-e-mail+uit+naam+van+het+Centraal+Justitieel+Incassobureau+CJIB+in+omloop.html)
- [http://www.waarschuwingsdienst.nl/Risicos/Actuele+dreigingen/Virussen +en+wormen/WD-2013-014+Sterke+toename+in+nep+incasso+e-mails.html](http://www.waarschuwingsdienst.nl/Risicos/Actuele+dreigingen/Virussen+en+wormen/WD-2013-014+Sterke+toename+in+nep+incasso+e-mails.html)
- [http://www.waarschuwingsdienst.nl/Risicos/Actuele+dreigingen/Virussen +en+wormen/WD-2013-020+Sterke+toename+in+spam+e-mail+die+van+de+Politie+lijkt+te+zijn.html](http://www.waarschuwingsdienst.nl/Risicos/Actuele+dreigingen/Virussen+en+wormen/WD-2013-020+Sterke+toename+in+spam+e-mail+die+van+de+Politie+lijkt+te+zijn.html)
- http://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/standaard_functies/prive/contact/andere_onderwerpen/phishing
- http://www.fraudehelpdesk.nl/nieuwsbericht/digid_tijdelijk_onbereikbaar_door_vereiste_verificatie

Bijlage: motie Oosenbrug/Gesthuizen

Datum
29 april 2015
Kenmerk
2015-0000255139

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Vergaderjaar 2014–2015

33 326 Parlementair onderzoek ICT-projecten bij de overheid

Nr. 21 GEWIJZIGDE MOTIE VAN DE LEDEN OOOSENBRUG EN GESTHUIZEN TER
VERVANGING VAN DIE GEDRUKT ONDER NR. 19

Voorgesteld 14 april 2015

De Kamer, gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de motie-Vendrik al in 2002 opriep tot voldoen aan open standaarden in 2006 en ambitieuze doelstellingen voor gebruik van opensourcesoftware;

constaterende dat uit de Monitor Open Standaardenbeleid 2014 van het ICTU blijkt dat bij aanbestedingen slechts een beperkt deel van de relevante open standaarden gevraagd wordt en dat er geen sprake is van een «pas toe of leg uit»-principe;

constaterende dat er geen ambitieuze doelstellingen zijn voor het gebruik van opensourcesoftware; van mening dat hierdoor de afhankelijkheid van een beperkt aantal grote softwareleveranciers te sterk is en dat dit kan leiden tot te hoge maatschappelijke kosten voor software;

verzoekt de regering,

ervoor te zorgen dat voor eind 2015 bij alle aanbestedingen correct omgegaan wordt met de relevante open standaarden;

verzoekt de regering voorts om, te onderzoeken hoe de overheid door exitstrategieën minder afhankelijk kan worden van ICT-aanbieders en hiervan verslag uit te brengen aan de Tweede Kamer;

verzoekt de regering verder om, in elke aanbesteding van een nieuw ICT-project het bestek zodanig op te stellen dat opensourcetoepassingen een gelijke kans maken en bij de keus voor een closedsourcetoepassing deze toe te lichten,

en gaat over tot de orde van de dag.

Oosenbrug Gesthuizen

Tweede Kamer, vergaderjaar 2014–2015, 33 326, nr. 21 2

Bijlage: verhouding tussen resultaatsafspraken, verlenging overheidsbrede 'pas-toe-of-leg-uit'-afpraak en motie

Datum
29 april 2015
Kenmerk
2015-0000255139

	Resultaatsafspraken adoptie inf.veil.stand. (voorstel 1 uit deze notitie)	Verlenging overheids brede 'pas-toe-leg-uit' (voorstel 2 uit deze notitie)	Motie Oosenbrug/ Gesthuizen t.a.v. open standaarden
aard afspraak	resultaat	proces	proces
wanneer	stapsgewijs 2015 en 2016	tot en met 2017	voor eind 2015
aangrijp punt	gebruik	aanbestedingen	aanbestedingen
welk deel ptolu lijst	aantal informatie veiligheid standaarden ptolu	hele ptolu lijst	hele ptolu lijst
gremium	Nat.Beraad 18-5 toezicht: regie raad interconnectiviteit	Nat.Beraad 18-5	PM toezicht: audit dienst rijk en PM

HAMERSTUK

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag
Postbus 84011
2508 AA Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

Nationaal Beraad Digitale Overheid

Aan:	Nationaal Beraad Digitale Overheid		
Van:	Forum Standaardisatie		
Datum:	29 april 2015	Versie	1.0
Betreft:	opname standaarden op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst.		

2015-0000255138

Het Nationaal Beraad wordt gevraagd in te stemmen met:

1. Het opnemen van standaarden voor e-mailbeveiliging (anti-phishing en anti-spam: *DMARC* en *SPF*) op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst;
2. Het opnemen van een standaard voor het uitwisselen en koppelen van woordenlijsten (*SKOS*) in de vorm van open data op de 'pas toe of leg uit'-lijst;
3. Het opnemen van nieuwe versies van standaarden voor informatiebeveiliging (*NEN-ISO/IEC 27001 en 27002*) op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst.

Toelichting op het 'pas toe of leg uit'-beleid

Het is kabinetsbeleid dat open standaarden overheidsbreed worden gebruikt op basis van een 'pas-toe-of-leg-uit'-regime voor concrete standaarden van de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst van het Forum Standaardisatie. De bekrachtiging van de standaarden die op deze lijst worden geplaatst, op advies van het Forum Standaardisatie, ligt bij Nationaal Beraad.

Overheden en semi-overheden zijn verplicht om de standaarden met de status 'pas toe of leg uit' te vragen bij aanschaf of (ver)bouw van ICT-systemen/-diensten ('pas toe'). Afwijken mag alleen met zwaarwegende redenen en verantwoording hierover moet worden afgelegd in het jaarverslag ('leg uit'). 'Pas-toe-of-leg-uit'-standaarden zijn open standaarden met overheidsbrede werking en met reeds bewezen meerwaarde, maar die nog niet voldoende breed toegepast worden. Gebruik van deze standaarden verbetert de digitale communicatie (interoperabiliteit) en daarmee de samenwerking tussen overheden onderling en tussen overheden en bedrijven en burgers. Daarnaast kunnen open standaarden door iedere leverancier worden ingebouwd, wat de leveranciersafhankelijkheid (vendor lock-in) voor overheden vermindert. Het proces voor het toetsen van standaarden is transparant en robuust op basis van expertsessies en openbare consultaties.

Hierna worden de beslispunten toegelicht.

Ad.1 Het opnemen van standaarden voor e-mailbeveiliging (DMARC en SPF)

DMARC en SPF zijn standaarden voor het veiliger maken van email verkeer door het tegengaan van spam en phishingmail door misbruik van domeinnamen bij e-mail te voorkomen. De open standaard DMARC maakt het mogelijk om te bepalen hoe een e-mailprovider om moet gaan met e-mail waarvan niet kan worden vastgesteld dat deze afkomstig is van het vermelde afzenderdomein. De open standaard SPF controleert of de mailserver die een e-mail wil versturen namens het e-maildomein deze e-mail mag verzenden. Op de lijst staat al de e-mailbeveiliging standaard DKIM. DKIM koppelt een e-mail aan een domeinnaam met behulp van een digitale handtekening. Opname van DMARC en SPF op de lijst zou betekenen dat er een complete set van e-mail beveiligingstandaarden op de lijst staat.

Datum
29 april 2015

Na toetsing van de criteria en de doorlopen procedure¹ adviseert het Forum aan het Nationaal Beraad om in te stemmen met:

1. *Opname van DMARC op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst onder de voorwaarde dat het beheer van DMARC is geformaliseerd bij de beheerorganisatie IETF.*

Zodra het Forum Standaardisatie vaststelt dat hieraan is voldaan kan de standaard op de lijst worden geplaatst.

2. *Opname van SPF op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst.*
3. *Het door de expertgroep gedefinieerde functionele toepassingsgebied en organisatorische werkingsgebied.*
 - Toepassingsgebied DMARC: voor alle domeinnamen, waarvan de overheid de houder is, om betrouwbare e-mailcommunicatie met burgers, bedrijven en (semi)overheidsorganisaties te bevorderen en de overheid zelf te beschermen tegen e-mail van ongeauthenticeerde afzenders.
 - Toepassingsgebied SPF: het controleren of een e-mailserver gerechtigd is om namens een domeinnaam e-mail te mogen verzenden.
 - Het organisatorisch werkingsgebied voor beide standaarden: overheden (rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en overige instellingen uit de publieke sector.

Ad.2 Het opnemen van een standaard voor het uitwisselen en koppelen van woordenlijsten (SKOS)

Het publiceren van gegevensbestanden in de vorm van begrippenlijsten, digitale woordenboeken en taxonomieën door overheidsorganisaties gebeurt vaak in de vorm van documenten die niet bruikbaar zijn voor computerprogramma's. De open standaard Simple Knowledge Organization System (SKOS) zorgt ervoor dat deze kennisrepresentaties via het internet aan elkaar kunnen worden gelinked en maakt het mogelijk dat gegevensbestanden makkelijker als open data kunnen worden hergebruikt.

Door het toepassen van de standaard worden de (familie)relaties tussen de verschillende definities van begrippen beter inzichtelijk en is data uit verschillende systemen beter te vergelijken en te interpreteren. Zo is bijvoorbeeld het begrip 'adres' in het Handelsregister een breder begrip dan het begrip 'adres' in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Met SKOS kunnen deze begrippen (ondanks dat ze niet exact hetzelfde zijn) toch met elkaar in verband worden gebracht. Hierdoor hoeven definitiekwesties niet eerst te worden beslecht voordat er gegevensuitwisseling kan plaatsvinden. Dit zorgt voor tijdswinst omdat relevante

¹ Documentatie over de procedure, het expertadvies en het forumadvies met adoptiemaatregelen zijn te vinden op: <https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/dmarc>

informatie sneller gevonden kan worden en geeft inzicht in de samenhang en (in)consistentie van begrippen (en bijbehorende definities). Een ander voorbeeld van gebruik is in de culturele erfgoedsector. Verschillende instituten maak daar gebruik van verschillende beheersapplicaties voor hun collecties. Deze applicaties hanteren ieder hun eigen trefwoordenlijsten. Het is echter belangrijk dat erfgoed toegankelijk is en dat collecties digitaal zijn te ontsluiten. Daarom heeft het NWO in samenwerking met universiteiten, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, het Nationaal Archief en het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid een platform opgezet waardoor mede dankzij SKOS collecties van erfgoedinstellingen aan elkaar kunnen worden gekoppeld.

Datum
29 april 2015

Gebruik van de standaard wordt aanbevolen door het platform Linked Data. Hierin zijn organisaties als het Ministerie van OCW, Belastingdienst, Kadaster, Rijkswaterstaat, Geonovum en Ministerie van BZK betrokken. Na toetsing van de criteria en de doorlopen procedure² adviseert het Forum aan het Nationaal Beraad om in te stemmen met:

1. *Opname van SKOS op de 'pas toe of leg uit'-lijst;*
2. *Het door de expertgroep gedefinieerde functionele toepassingsgebied en organisatorische werkingsgebied.*
 - Toepassingsgebied: het in een gestructureerde vorm op het Web publiek beschikbaar stellen van een 'niet geformaliseerd' Knowledge Organization System (KOS), met als doel kennis over de betekenissen en samenhang van de onderliggende begrippen te ordenen en toegankelijk te maken als open data.
 - Organisatorisch werkingsgebied: Overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en overige instellingen uit de publieke sector.

Ad.3 Nieuwe versies van standaarden voor informatiebeveiliging (NEN-ISO/IEC 27001 en 27002)

Op de lijst staan de normen voor informatiebeveiliging NEN-ISO/IEC 27001 en NEN-ISO/IEC 27002. 27001 beschrijft de eisen om de risico's op het gebied van informatiebeveiliging te kunnen beheersen (organisatorisch, technisch). De bijbehorende 27002 standaard is een "best practice" van beveiligingsmaatregelen om informatiebeveiligingsrisico's aan te pakken met betrekking tot vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van de informatievoorziening. De versies op de lijst dateren uit 2005 (NEN-ISO/IEC 27001) en 2007 (NEN-ISO/IEC 27002). Beide normen zijn in 2013 vernieuwd.

De 27001 en 27002-normen zijn geschikt voor bedrijfsleven als overheid. De Nederlandse overheid heeft ook haar eigen kaders voor informatiebeveiliging. Dit zijn de sectorale baselines informatiebeveiliging, oftewel de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR), de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG), de Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen (BIWA) en de Interprovinciale Baseline Informatiebeveiliging (IBI). Deze kaders zijn gebaseerd op de 27001 en 27002 normen. In samenwerking met de beheerders van de Baselines Informatiebeveiliging (Ministerie van BZK, IPO, KING en Unie van Waterschappen) heeft het Forum een onderzoek uitgevoerd om de relatie tussen Baselines en de nieuwe versie van de normen te duiden. Aansluitend hierop heeft een expertonderzoek en openbare consultatie plaatsgevonden.

² Documentatie over de procedure, het expertadvies en het forumadvies met adoptiemaatregelen zijn te vinden op: <https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/skos>

Het advies is om de versie van deze standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst aan te passen. Dit is belangrijk omdat auditcertificaten op basis van de oude 27001 norm per 1 oktober 2015 verlopen. Het toepassingsgebied en het organisatorische werkingsgebied blijft gelijk. Daarnaast zal op de lijst goed de verhouding tot de Baselines Informatiebeveiliging moeten worden weergegeven.

Datum
29 april 2015

Na toetsing van de criteria en de doorlopen procedure³ adviseert het Forum aan het Nationaal Beraad om in te stemmen met:

1. *Het op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst aanpassen van de NEN-ISO/IEC 27001 standaard naar versie 2013;*
2. *Het op de 'pas-toe-of-leg-uit'-lijst aanpassen van de NEN-ISO/IEC 27002 standaard naar versie 2013.*

TER KENNISNAME

Eerste standaard verwijderd van de 'pas toe of leg uit'-lijst vanwege succesvolle adoptie

Forum Standaardisatie is verheugd om aan te kondigen dat de SEPA standaard voor (digitaal) betalingsverkeer van de 'pas toe of leg uit'-lijst kan worden verwijderd vanwege succesvolle adoptie. Het is niet meer nodig om adoptie van deze standaard aan te jagen middels plaatsing op de standaardenlijst omdat de standaard nagenoeg 100% wordt toegepast en bij Europese wet is verplicht voor alle Europese lidstaten.

³ Documentatie over de procedure, het expertadvies en het forumadvies met adoptiemaatregelen zijn te vinden op:
<https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/nen-isoiec-27001-0> &
<https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/nen-isoiec-27002-0>